

utjecaj financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanjem poduzeća

Puškaric, Mirela

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The Polytechnic of Rijeka / Veleučilište u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:125:540355>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-10**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Rijeka Digital Repository - DR PolyRi](#)

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Mirela Puškarić

**UTJECAJ FINANCIJSKE PISMENOSTI U KONTEKSTU
UPRAVLJANJA POSLOVANJEM PODUZEĆA**
(završni rad)

Rijeka, 2021.

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Poslovni odjel
Stručni studij poduzetništvo

UTJECAJ FINACIJSKE PISMENOSTI U KONTEKSTU UPRAVLJANJA POSLOVANJEM PODUZEĆA (završni rad)

MENTOR:

dr. sc. Zlatko Šehanović, viši predavač

STUDENT:

Mirela Puškarić

MBS: 2423000013/18

Rijeka, srpanj 2021.

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Poslovni odjel

Rijeka, 1. travnja 2021.

**ZADATAK
za završni rad**

Pristupnici Mireli Puškarić MBS: 2423000013/18

Studentici preddiplomskog stručnog studija Poduzetništvo izdaje se zadatak završni rad – tema završnog rada pod nazivom:

**UTJECAJ FINANCIJSKE PISMENOSTI U KONTEKSTU UPRAVLJANJA
POSLOVANJEM PODUZEĆA**

Sadržaj zadatka:

Obraditi područje financijske pismenosti poduzetnika, odnosno njen utjecaj na upravljanje društvom kroz ključne teme: uloga menadžmenta u upravljanju malim poduzećem, financijski izvještaji kao temelj poslovnog odlučivanja (s osobitom pažnjom na bilancu i račun dobiti i gubitka), novac (s osobitom pažnjom na novčani tok, likvidnost, solventnost), porezi (kroz značaj istih ali i ključne – glavne poreze) i povezanost računovodstva, menadžmenta i ICT-a – osobito u digitalnom (ne papirnom) dobu.

Preporuka:

Preporučuje se kombinirati stečeno znanje za vrijeme studija s praktičnim znanjem koje se stječe u profesionalnoj sferi te provesti istraživanje putem ankete o samom fenomenu financijske pismenosti.

Rad obraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta u Rijeci.

Zadano: 1. 4. 2021.

Predati do: 15. 9. 2021.

Mentor:

dr. sc. Zlatko Šehanović

Pročelnica odjela:

dr. sc. Anita Štilin

Zadatak primila dana: 1. 4. 2021.

Mirela Puškarić

Destovlja se:
- mentoru
- pristupnici

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „**Utjecaj financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanjem poduzeća**“ izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr. sc. Zlatka Šehanović, višeg predavača.

Mirela Puškarić

(potpis studenta)

ZAHVALA

*„Ovo ću vam s uzdahom jednom reći,
Negdje nakon mnogo dugih godina;
U šumi račvala se dva puta, a ja –
Krenuh onim kojim se rjeđe išlo,
I nakon toga ništa nije bilo kao prije.“*

Robert Frost (1916.)

Bogatija sam za nova iskustva i spoznaje nakon kojih ništa više nije kao prije. Najljepše od svega je biti uporan, ambiciozan i imati cilj. To je privilegija koju nemaju svi. Ispred sebe vidim poduzetnički duh i svoje znanje koje želim približiti svijetu kojem je to potrebno.

Bože, hvala ti na svakoj situaciji i trenutku kroz obrazovanje kada sam znala da si to bio Ti!

Hvala mom suprugu Petru na svemu što čini za mene, bezuvjetnoj podršci, strpljenju i ljubavi!

Hvala mojoj dječici, vi ste moj ponos, inspiracija i motivacija!

Hvala mojoj prijateljici Barici na svakom savjetu, poticaju, kada je vjerovala i izvlačila ono najbolje iz mene!

Posebno zahvaljujem mentoru dr. sc. Zlatku Šehanović, kažu da su najbolji učitelji ujedno i najzahtjevniji učitelji, jer od učenika zahtijevaju razmišljanje! Hvala na svakom poticaju na razmišljanje, hvala na stručnoj pomoći, idejama, savjetima kojima mi je uvelike pomogao u oblikovanju rada te na pristupačnosti, susretljivosti i nesebičnosti u dijeljenju znanja.

Hvala mom malom krugu velikih ljudi koji su mi pomogli da postanem osoba koja sam danas...

SAŽETAK

Predmet istraživanja ovog rada je utjecaj financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanja poduzeća. Financijska pismenost je ključna za opstanak poduzeća. Svaki poduzetnik treba imati sposobnost čitanja brojeva s obzirom da financijski izvještaji predstavljaju krvnu sliku organizacije te daju mogućnost da se na vrijeme detektiraju odstupanja kako bi se na njih moglo reagirati na vrijeme. Ona daje mogućnost ljudima da obrade financijske informacije i pretvore ih u znanje. Putem istraživanja - anketnog upitnika malih poduzetnika i obradom dobivenih podataka došlo se do rezultata da veliki broj malih poduzetnika nema osnovnu financijsku pismenost, te kako se financijski izvještaji sastavljaju isključivo radi zadovoljavanja zakonskih propisa što znači da se u praksi još uvijek nedovoljno koriste za potrebe kvalitetnog upravljanja poslovanja a samim time i razvitak poduzeća. U radu su istaknute i obrađene teme važnosti cilja, planiranja, poslovnog plana, upravljanja, financijskih izvještaja, novčanog toka, informacija, poreza, financijskih pokazatelja uspješnosti poduzeća, novca, informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT-a), te povezanosti menadžmenta, računovodstva i informacijske komunikacijske tehnologije (ICT-a). Financijska pismenost stvara odjek u svim segmentima poslovanja, kako u lakšem donošenju dobrih poslovnih odluka tako i u osobnom rastu s obzirom da osjećaj kontrole nad poslovanjem daje mir i stabilnost.

ključne riječi: financijska pismenost, računovodstvo, planiranje, novčani tok, ICT

SUMMARY

The subject of research in this paper is the influence of financial literacy in the field of business management. Financial literacy plays a key role in maintaining a successful company. Entrepreneurs should be able to understand and effectively use various financial skills, since financial statements, a company's „blood work“, make potential deviations easily detectable and enable a timely action. Financial literacy takes data and turns it into valuable information. Results of a survey in this paper, carried out among smaller businesses and entrepreneurs, however, have shown little or no financial literacy. Furthermore, the sole purpose of financial statements seems to be meeting legal regulations, which means their potential in terms of quality management is still being frequently overlooked. This paper analyses topics of the importance of setting up objectives, planning, business plan, management, financial statements, cash flow, information, taxes, financial indicators of a company's business efficacy, money, and ICT, as well as the connection between management, accounting, and ICT. Financial literacy affects all domains within a company, business and personal. It supports the decision-making process as well as stimulates personal growth, since having control over the business provides a sense of calm and stability.

Keywords: financial literacy, accounting, planning, cash flow, ICT

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1 Predmet, cilj i svrha istraživanja	2
1.2 Osnova financijske pismenosti	4
2. ULOGA MENADŽMENTA U UPRAVLJANJU MALOG PODUZEĆA	5
2.1 Razine menadžmenta	7
2.2 Funkcionalna područja menadžmenta	8
2.2.1 Planiranje	9
2.2.2 Organiziranje i strukturiranje	11
2.2.3 Upravljanje ljudskim potencijalima	11
2.2.4 Vođenje i utjecaj na osobe	11
2.2.5 Kontroliranje organizacijskih operacija i sredstava	12
2.3 Informacija kao strateški resurs	13
3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO TEMELJ POSLOVNOG ODLUČIVANJA	17
3.1 Bilanca	19
3.1.1 Imovina (aktiva)	21
3.1.2 Obveze i kapital	23
3.1.3 Kamate i kamatna stopa	25
3.1.4 Amortizacija	27
3.1.5 Plaće i doprinosi	29
3.2 Račun dobiti i gubitka	34
3.2.1 Prihodi, rashodi, primici, izdaci, porezi, rezultat	38
3.3 Izvještaj o novčanom toku	41
3.4 Izvještaj o promjenama kapitala	42
3.5 Bilješke uz financijske izvještaje	43
3.6 Pokazatelji financijske uspješnosti poduzeća	43
3.6.1 Pokazatelji likvidnosti	48
3.6.2 Pokazatelji zaduženosti	49
3.6.3 Pokazatelji aktivnosti	49
3.6.4 Pokazatelji ekonomičnosti	50
3.6.5 Pokazatelj profitabilnosti	51
3.6.6 Pokazatelji investiranja	51
3.6.7 Uska grla po pitanju potraživanja, likvidnosti, ročnosti i solventnosti	52
4. NOVAC	53
4.1 Novčani tok – važnost gotovog novca	54
4.2 Priljevi, odljevi, neto novčani tok, kumulativ neto novčanog toka	55
5. POREZI	59

5.1	Zakon o porezu na dodanu vrijednost	61
5.2	Zakon o porezu na dobit	64
5.3	Zakon o porezu na dohodak	65
5.4	Opći porezni zakon	66
5.5	Zakon o računovodstvu	67
6.	POVEZANOST RAČUNOVODSTVA, MENADŽMENTA I ICT-a	69
6.1	Uloga računovodstva s važnosti aspekta informacija	70
6.2	ICT u poslovanju	71
7.	ISTRAŽIVANJE – ANKETA PODUZETNIKA	73
8.	ZAKLJUČAK	85
	LITERATURA	86
(A)	KNJIGE:	86
(B)	INTERNET IZVORI:	87
(C)	ČLANCI I ZNANSTVENI RADOVI	88
	POPIS SLIKA	89
	POPIS TABLICA	90
	POPIS GRAFIKONA	91
	POPIS PRILOGA	91

1. UVOD

„Obrazovanje je skupo ali neznanje je još skuplje“.

Klaus Mozer

Iako ne postoji jedinstvena definicija financijske pismenosti, ekonomisti se slažu da je to sposobnost kombinacije znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka. Financijska pismenost važna je u razumijevanju financijskih proizvoda i donošenju ispravnih financijskih odluka jer smanjuje broj poduzetničkih promašaja, umanjuje rizik od siromaštva, pridonosi ekonomskom rastu i razvoju kako pojedinca tako i društva u cjelini. Za uspješno poslovanje potrebno je znanje. No poduzetnici trebaju biti svjesni činjenice da za uspješno vođenje poduzeća nije dovoljno znati raditi posao za koji su specijalizirani, trebaju razumjeti računovodstvene podatke i financijske izvještaje, odnosno imati sposobnost čitanja brojeva kako bi mogli donositi dobre poslovne odluke. Financijska pismenost je ključna za opstanak poduzeća. Svaki poslovni potez napravljen danas, odjek se vidi tek u budućnosti. Bitno je pratiti tijek poslovanja, kako bi se mogao prepoznati trenutak kada tvrtka ide u krivom smjeru i kako bi se reagiralo na vrijeme. Stalnim promjenama na tržištu treba se pratiti i sve ostale segmente poslovanja, kvaliteta, dobavljači, odnos s kupcima jer se svaki taj segment odražava na financijsku sliku poduzeća. Nepoznavanje ili „krivo poznavanje“ zakonske regulative, rasipanje resursa unutar svog poslovnog sustava, „događanje posla“ i srljanje u nepoznato, usporena reakcija, nepoznavanje sadašnjeg stanja kao i nepoznavanje budućih scenarija, polaganje „prevelike“ vjere da će to netko drugi odraditi vodi do ostvarenja gubitaka ali i propasti. U usporedbi poslovanja s živčanim sustavom, ukoliko živci na prstima (ruci) ne prepoznaju opasnosti i ne prosljede mozgu, a mozak ne reagira i to sve u vrlo kratkom vremenu, možemo ostati ne samo bez ruke, nego i bez glave. Ukoliko poduzetnik ne prepozna opasnost i ne reagira i to u vrlo kratkom vremenu to se može itekako negativno odraziti na poslovanje i dovesti do propasti. Nakon osnivanja poduzeća većina poduzetnika uzima svoj prvi „outsourcing“ odnosno imaju poslovnu praksu sklapati ugovor sa računovodstvenim servisom kako bi si olakšali ulazak u poduzetnički svijet i kako bi računovodstveni servis odradio za njih sve potrebne početne

radnje u skladu s zakonom. Kroz osobno iskustvo u vlastitom knjigovodstvenom servisu susrela sam se s različitim profilima poduzetnika, koji imaju različite ciljeve, planove i strategije u svom poslovanju, kao i različit pristup financijskom segmentu poslovanja. Kroz rad s poduzetnicima sam shvatila važnost financijske pismenosti odnosno utjecaj koju financijska pismenost ima na upravljanje poslovanjem poduzeća. Moj rad obuhvaća statistički dio, i polazna točka ovog završnog rada temelji se na hipotezi: “Veliki broj malih poduzetnika nema osnovnu financijsku pismenost“. Provela sam istraživanje kroz anketu malih poduzetnika kako bi postavljenu hipotezu potvrdila ili opovrgnula. Odlučila sam pisati o utjecaju financijske pismenosti na upravljanje poslovanjem poduzeća kako bi što više poduzetnika shvatilo važnost financijske pismenosti koja doprinosi većoj osviještenosti o donošenju poslovnih odluka, izradi budžeta i poslovnog plana u skladu sa potrebama, izradi novčanog toka kao i o različitim mogućnostima i rizicima s kojima se mogu susresti. Financijska pismenost stvara odjek u svim segmentima poslovanja, kako u lakšem donošenju dobrih poslovnih odluka tako i u osobnom rastu s obzirom da osjećaj kontrole nad poslovanjem daje mir i stabilnost.

1.1 Predmet, cilj i svrha istraživanja

Predmet istraživanja ovog završnog rada jest utjecaj financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanjem poduzeća te koliko je bitno poznavati brojke s obzirom da financijski izvještaji predstavljaju krvnu sliku organizacije te daju mogućnost da se na vrijeme detektiraju odstupanja odnosno trenutak kada tvrtka ide u krivom smjeru i kako bi se moglo reagirati na vrijeme. Istaknuta je problematika kada poduzetnici smatraju kako se financijski izvještaji sastavljaju isključivo radi zadovoljavanja zakonskih propisa što znači da se u praksi financijski izvještaji još uvijek nedovoljno koriste za potrebe kvalitetnog upravljanja poslovanja a samim time i razvitak poduzeća.

Cilj istraživanja ovog završnog rada jest utvrditi koliko je bitna analiza financijskih izvještaja na donošenje budućih odluka. Analizom upitnika tj. danom anketom malim poduzetnicima došlo se do informacija o tome koliko je kod svakog pojedinog poduzetnika prisutna analiza

financijskih izvještaja te koliko ih koriste u praksi u smislu temelja za sigurno upravljanje i odlučivanje. Nadalje, obradit će se teme važnosti postavljanja ciljeva, planiranja, organiziranja, kontroliranja, praćenja poslovanja i kako isto ostvariti.

Ovaj završni rad trebao bi dati osvrt o važnosti utjecaja financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanjem poduzeća, utjecaju analize financijskih izvještaja na donošenje poslovnih odluka, relevantne informacije kojima se služe poduzetnici kako bi vodili poduzeće, važnosti izrade poslovnog plana u skladu s potrebama, izradi novčanog toka, kao i utjecaj likvidnosti i solventnosti koji ima na financijsku uspješnost poduzeća.

1.2 Osnova financijske pismenosti

„Ništa nije toliko zastrašujuće poput poduzetnog neznanja.“

J. W. Goethe

Živimo u vremenu u kojem je previše ljudi fokusirano na novac, a ne na svoje najveće bogatstvo, obrazovanje. Kada bi ljudi imali otvoren um, bili fleksibilniji i učili, postali bi sve bogatiji. Ukoliko mislimo kako će nam novac riješiti probleme, tek ih tada možemo očekivati. Inteligencija rješava probleme i stvara novac. Većina ljudi ne shvaća da u životu nije važno koliko novaca zaradite, već koliko novaca zadržite. Novac bez financijske pismenosti jest onaj koji ubrzo nestaje. (Kiyosaki, 2017., p. 68)

2. ULOGA MENADŽMENTA U UPRAVLJANJU MALOG PODUZEĆA

„Upravljaj svojim poslom ili će on upravljati tobom“

Benjamin Franklin

Prof. dr. sc. Marčelo Dujanić u svom djelu navodi da je menadžment jedna od najvažnijih ljudskih aktivnosti i da se može definirati na različite načine, a jedna od definicija je:

Menadžment je proces i aktivnost usmjeravanja ponašanja drugih prema izvršenju određenog zadatka a sve na postizanje određenih ciljeva. (Dujanić, 2006., p. 9)

Sastavni dio svih definicija menadžmenta su:

- ljudski resursi
- orijentacija prema rezultatima
- suglasnost osobnih ciljeva i ciljeva organizacije

Nadalje, kako Dujanić navodi bitne karakteristike koje proizlaze iz definicije menadžmenta su (Dujanić, 2006., p. 10):

- rad s drugim i pomoću drugih
- ciljevi poduzeća
- efikasnost i efektivnost
- ograničeni resursi
- promjenjiva okolina

Menadžer je osoba koja planira, organizira poslovanje, angažira i vodi ljude, kontrolira ljudske, materijalne i informacijske resurse. Menadžer je vođa. (Dujanić, 2006., p. 12)

Uspješnost menadžera se temelji na njihovoj sposobnosti da misle dugoročno, da razumiju sve dinamičniju okolinu kao i da pronađu odgovarajuće odgovore za uspješno poslovanje organizacije u novim promjenjivim uvjetima. (Sikavica, 2011., p. 631)

Kvalitetan menadžer je onaj menadžer koji je sposoban analizirati svrhu postojanja svoje organizacije, kao i poznavati potrebe i očekivanja ljudi koji s njim rade u ispunjenju te svrhe. (Adizes, 2006., p. 187)

Vrsni menadžeri mogu pomoći ljudima otkriti skrivene talente, sposobni su primijetiti tračak talenta u nekome i zatim tu osobu preraspodijeliti tako da može najučinkovitije iskoristiti svoj talent. Također mogu učiti svoje zaposlenike novim vještinama i znanju, no vrsni menadžeri dijele vještine, znanje i talente, s obzirom da se znanje i vještine mogu naučiti ali talenti ne. (Buckingham & Coffman, 2004., p. 73)

S aspekta poduzeća, jako je bitno da je menadžer efektivan tj. da je aktivni vođa koji kreira pozitivnu radnu okolinu u kojoj poduzeće i njegovi zaposlenici imaju mogućnost i poticaj za ostvarenje visokih razina performansi. (Buble, 2006., p. 8)

U nastavku ključne komponente pojma efektivnog menadžera:

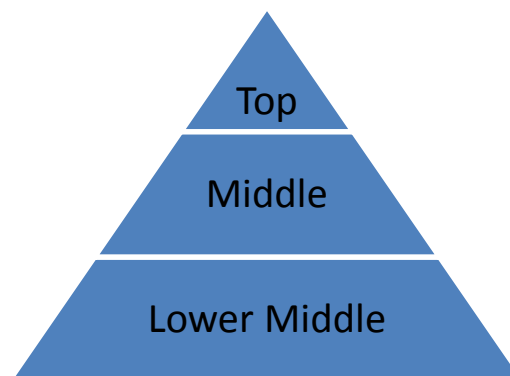
Slika 1. Ključne komponente efektivnog menadžera

Izvor: izrada autorice prema (Buble, 2006., p. 8)

Najveći broj malih poduzeća čine obiteljska poduzeća u kojima je vlasnik ujedno i menadžer, pojavljuje se i kao nositelj operativne funkcije i gotovo je uvijek involviran u najdetaljnije vidove poslovanja. Uspješni poduzetnici imaju izgrađen osjećaj za prioritete što ih usmjerava akciji. (Sefić, et al., 2003., p. 402)

2.1 Razine menadžmenta

Budući da su različiti menadžeri odgovorni za različita područja rada i da zauzimaju pozicije u različitim razinama organizacijske hijerarhije razlikujemo tri razine menadžmenta prikazane na sljedećoj slici. (Dujanić, 2006., p. 14)

Slika 2. Prikaz hijerarhijske razine menadžmenta

Izvor: <https://www.papertyari.com/general-awareness/management/levels-management-top-middle-operational/>, 24.04.2021.

2.2 Funkcionalna područja menadžmenta

Kako navodi prof. dr. sc. Dujanić (Dujanić, 2006., p. 19) pet funkcionalnih područja menadžmenta su:

- planiranje
- organiziranje i strukturiranje
- upravljanje ljudskim potencijalima
- vođenje i utjecaj na osobe i
- kontroliranje organizacijskih operacija i sredstava

Slika 3. Temeljne funkcije menadžmenta

Izvor: izrada autorice prema (Buble, 2006., p. 12)

2.2.1 Planiranje

„Plan je ništa. Planiranje je sve.“

Dwight David Eisenhower

Planiranje je aktivnost utvrđivanja vizije, misije i ciljeva poduzeća, izbor strategije za ostvarenje ciljeva te predviđanje rezultata koje poduzeće dobiva ostvarivanjem tih ciljeva. (Dujanić, 2006., p. 23)

Tri temeljna pitanja na koja planiranje mora dati odgovor su:

- Gdje se poduzeće sada nalazi?
- Gdje se poduzeće želi naći u budućnosti?
- Kako tamo stići?

Kako navodi Buble, planiranje se javlja kao metoda premošćivanja jaza između onoga gdje se poduzeće nalazi i onoga gdje se u budućnosti želi naći. Menadžment bez planova bi se našao u ulozi kapetana broda bez kormila, što bi ga onemogućilo da vodi akcije u željenom pravcu. (Buble, 2006., p. 13)

„Cilj bez plana je samo želja“.

Antoine de Saint-Exupery

Cilj je određeno prema kojem su usmjerene aktivnosti. Mora biti jasan, mjerljiv i vremenski zadan odnosno mora imati tri elementa: atribut cilja, mjerilo ili indikator i vrijeme. (Dujanić, 2006., p. 29)

Prema Smithu cilj ima tri osnovna elementa (Buble, 2006., p. 140):

- mora definirati početnu točku ili postojeće stanje
- mora utvrditi konačnu točku do koje treba stići

- mora naznačiti vrijeme u kojem će se prijeći put od početne do konačne točke

„Planovi vode, a ljudi djeluju!“ (Smith, 2003., p. 107)

Charles Allen tvrdi da je ključno umijeće dobrog menadžera njegova sposobnost da provede planove. Navodi da mnogi ljudi imaju sjajne ideje ali da je najteža bitka njihova provedba u život. (Smith, 2003., p. 108)

Sid Kemp i Eric Dunbar navode kako postojanje dobrog plana može smanjiti troškove tako što omogućava rješavanje problema prije nego on nastane. (Kemp & Dunbar, 2017., p. 18)

„Ako želiš sagraditi brod, nemoj okupljati ljude i naređivati im da nabave drvo, pripreme alat i podijele zadatke, već ih nauči čežnji za beskrajnim morem.“ – Antoane de Saint - Exuperyia

Vizija poduzeća se može definirati kao jasna predodžba budućeg željenog stanja poduzeća odnosno odgovara na pitanje što poduzeće želi ostvariti u budućnosti. (Dujanić, 2006., p. 27)

Svrha ili misija je osnovni cilj ili način djelovanja nekog poduzeća. Obično se izražava u obliku proizvoda ili tržišnih usluga. (Dujanić, 2006., p. 28) Misija je na početku postojanja poduzeća obično jasna, no s vremenom kako se poduzeće mijenja misija može zahtijevati potrebu preispitivanja. Prema Druckeru bi menadžment trebao preispitati prethodno postavljenu misiju po sljedećim pitanjima (Buble, 2006., p. 127)

- Kojim se poslom bavimo?
- Tko su naši kupci?
- Što je kupcu vrijednost?
- Koje su naše mogućnosti?
- Koji bi trebao biti naš posao u budućnosti?

Strategija predstavlja plan koji se primjenjuje da bi se ostvarili željeni rezultati. Strategija izvire iz ciljeva i daje odgovor na pitanje kako ostvariti cilj? (Dujanić, 2006., p. 27)

Budžet je vrsta plana jer postavlja ciljeve koje treba ostvariti. Predstavlja prikaz očekivanih rezultata izražen u brojkama te se često promatra kao instrument kontrole. (Dujanić, 2006., p. 33)

Financijskim planovima se prikazuju veze između planiranog rasta tvrtke i zahtjeva za financijskim sredstvima, moraju se predvidjeti potrebe za budućim financijskim sredstvima kako bi se održala i povećala rentabilnost poduzeća. (Kolačević & Hreljac, 2009., p. 64)

2.2.2 Organiziranje i strukturiranje

Organiziranje je produžetak planiranja. (Buble, 2006., p. 13). Organizacija je sredstvo pomoću kojeg se ostvaruju ciljevi poduzeća. Organizacija podrazumijeva dizajniranje strukture, raspoređivanje dužnosti svakom pojedincu unutar strukture i koordinacija aktivnosti kako bi se ostvarili ciljevi poduzeća. (Dujanić, 2006.)

2.2.3 Upravljanje ljudskim potencijalima

Ključni uspjeh poduzeća je efikasno upravljanje ljudskim resursima s obzirom da su ljudski resursi najvažniji resurs poduzeća. (Dujanić, 2006., p. 115). Kadrovanje ima zadatak da se uloge koje su određene organizacijom dodijele konkretnim ljudima koji će ih najbolje izvršavati. (Buble, 2006., p. 13)

2.2.4 Vođenje i utjecaj na osobe

F. Bahtijarević Šiber navodi kako nije svaki menadžer vođa ali ni svaki vođa nije menadžer.

Vodstvo se sastoji od četiri varijable a to su:

- vođa - njegova sposobnost, motivacija, moć
- ciljevi – ciljevi grupe i poduzeća
- sljedbenici – njihovo osobno znanje, vještine i motivacija
- okolina – interna i eksterna okolina

Ukoliko vođa ima odgovarajuće sposobnosti, motivaciju i moć on može pronaći i održavati ravnotežu između navedenih varijabli. Vođa oblikuje viziju i usmjerava članove grupe prema budućnosti i njenom ostvarenju. (Dujanić, 2006., p. 130)

2.2.5 Kontroliranje organizacijskih operacija i sredstava

Kontrola obuhvaća utvrđivanje stupnja ostvarenih ciljeva, prosuđivanje tijeka i rezultata poslovnih odluka tj. usporedbe ostvarenog i očekivanog radi eventualnog korigiranja odluka kako bi događaji tekli prema planu. (Gulin, et al., 2004, p. 88)

Proces kontrole obuhvaća četiri faze:

- postavljanje standardnih performanci
- mjerenje standardnih performanci
- usporedba standarda i performanci
- poduzimanje korektivnih mjera

Kako bi kontrola bila učinkovita, kontrola mora biti pravovremena.

Na osnovi praćenja odstupanja od planova provodi se mjerenje ostvarivanja ciljeva. Planovi čine osnovicu, jer bez planova ne bi bilo moguće utvrđivati odstupanja od onoga što je zadano. (Buble, 2006., p. 13)

Proces upravljanja se ostvaruje sukcesivnim donošenjem poslovnih odluka i kontrolom nad provedbom odluka tj. prosudbom o sadašnjem stanju razvoja i budućem poslovanju.

ODLUKA = NAMJERA + INFORMACIJE + PROSUDBA

Iz toga proizlazi da proces upravljanja nije moguće zamisliti bez informacija. (Žager & Žager, 1999, p. 18)

Nalazimo se u uvjetima kada tržište ne oprašta pogreške u upravljanju i kada svaka eventualna pogrešna odluka ima svoju „cijenu“ koju na tržištu poduzeće mora platiti, jasno je da se odluke trebaju donositi racionalno, na temelju kvalitetne egzaktna i kvalitetne informacijske podloge. (Žager & Žager, 1999, p. 19)

2.3 Informacija kao strateški resurs

„Visokoučinkovite tvrtke su posve drukčije. One jako brinu o neuspjehu. Zbog toga poklanjaju veliku pozornost zbivanjima na tržištu.“

MCKinsey & Company

„Ako ljudi nemaju informacije, organizacija neće imati moć i ovlaštenje da donosi odluke.“ (Adizes, 2006., p. 320)

Pojam informacije moguće je definirati na različite načine. Moguće je reći da informacija predstavlja „obrađene podatke prikazane u takvom obliku koji su pogodni za primaoca i koji imaju značajnu vrijednost u tekućim ili budućim aktivnostima i odlukama“. (Gulin, et al., 2004, p. 14)

U današnjem informacijskom dobu problem je jer postoji previše informacija. S financijskom edukacijom ljudi mogu pretvoriti informacije u korisno znanje. (Kiyosaki, 2011., p. 11)

Gates navodi da loše vijesti moraju putovati brzo, kako bi mogli na njih pravovremeno reagirati i pretvoriti ih u dobre. Kaže kako je glavni pokazatelj tvrtkine spremnosti na konkurentsku borbu sposobnost da reagira na neplanirane događaje, i dobre i loše. (Gates, 1999., p. 138)

Nadalje kaže kako je tok informacija zapravo krvotok tvrtke jer omogućuje najbolje iskorištavanje ljudskih potencijala i učenje od kupaca. (Gates, 1999., p. 6)

Potrebno je provjeriti da li imate informacije potrebne za odgovore na sljedeća pitanja:

- Što kupci misle o vašim proizvodima? Što žele da poboljšate? Što bi htjeli da dodate?
- S kojim se teškoćama susreću vaši distributeri i prodavači prilikom prodaje vaših proizvoda ili suradnje s vama?
- Na kojim područjima vam konkurencija oduzima posao i zašto? Hoće li vas novi zahtjevi kupaca potaknuti na stvaranje novih mogućnosti?

Između informacija i odlučivanja (upravljanja) postoji međuovisnost. Odluke se u pravilu donose na temelju informacija. U kontekstu međuzavisnosti informacija i odlučivanja važno mjesto pripada kontroli. Potrebno je istaknuti da svaki dobar menadžer mora znati što, kada i zašto treba kontrolirati tj. mora imati točno definiranu listu svojih kontrolnih obveza. (Žager & Žager, 1999, p. 20)

Osnovni atributi (karakteristike) informacija jesu:

- točnost
- starost
- obuhvat
- preciznost
- adekvatnost
- usporedivost

Točnost podrazumijeva mjeru podudaranja informacija sa činjeničnim stanjem i u tom kontekstu moguće je istaknuti značenje revizije.

Starost je razlika u vremenu od trenutka događaja do trenutka kada je informacija dostupna korisniku.

Obuhvat mjeri „širinu“ informacije. Smatra se da širina informacije mora biti prilagođena hijerarhijskoj razini korisnika.

Preciznost je, prije svega, mjera agregiranosti u izvještajima i taj stupanj agregacije treba biti određen upravljačkom razinom.

Potpunost zahtijeva da izvještaj ima sve bitne elemente, ali ponekad se ne inzistira na tome, jer to može znatno povećati starost i troškove pripreme informacija.

Adekvatnost zahtijeva da informacija bude takva da se može upotrijebiti u svrhu za koju je namijenjena.

Usporedivost predstavlja izvještaje koji se prezentiraju u istim vremenskim intervalima i na isti način tako da se mogu uspoređivati. (Žager & Žager, 1999, p. 22)

Informacija je specifičan resurs. Svojom upotrebom informacija ne gubi vrijednost i u narednom razdoblju se može ponovno upotrebljavati. Vrijednost informacije određuje se najčešće u kontekstu donošenja poslovne odluke. Smatra se ako nova informacija utječe na to da se donese drugačija odluka, vrijednost nove informacije je razlika između vrijednosti ishoda stare odluke i tako donesene nove odluke, minus troškovi dobivanja nove informacije. Ako nova informacija ne uzrokuje drukčije odluke, vrijednost nove informacije je nula. (Žager & Žager, 1999, p. 22)

Kada se govori o informacijama koje su potrebne u procesu upravljanja sasvim je sigurno da vrlo važno mjesto pripada financijskim, tj. računovodstvenim informacijama. Nije moguće govoriti o upravljanju a zanemariti računovodstvo kao temeljni izvor informacija. Osim toga, naglašeno je već da se temeljna financijska ograničenja pri uravnoteženom rastu i razvoju poduzeća mogu spoznati preko financijskih izvještaja. Na temelju toga određenja zaključeno je da su temeljni kriteriji dobrog upravljanja sigurnost i efikasnost mjerena rentabilnošću. Financijski izvještaji upravo omogućavaju da se spoznaju ta dva temeljna kriterija. Pritom se često ističe da bilanca omogućava spoznaju sigurnosti poslovanja u smislu solventnosti poduzeća, a izvještaj o dobiti omogućava spoznaju efikasnosti ili uspješnosti tj. profitabilnosti poslovanja. Svi oni koji su u situaciji da moraju promišljati poslovanje nekog poduzeća, a po svom obrazovanju nisu računovođe, moraju shvatiti da to jednostavno nije moguće bez odgovarajućih računovodstvenih informacija. Prema tome oni ne moraju poznavati računovodstvenu tehniku ali moraju poznavati računovodstvenu logiku. (Žager & Žager, 1999, p. 23)

Svatko tko sebe naziva „poslovnim čovjekom“ mora, između ostalih, zadovoljiti i sljedeća dva uvjeta:

- potrebno je razumjeti logiku knjiženja
- potrebno je znati čitati i razumjeti financijske izvještaje

3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO TEMELJ POSLOVNOG ODLUČIVANJA

„Računovodstvo je poslovni jezik.“ – Warren Buffett

Financijski izvještaji imaju zadaću i cilj pružiti korisnicima potrebne relevantne podatke za donošenje poslovnih odluka. Iskazane informacije moraju biti istinite, realne, pouzdane i nepristrane u smislu objektivnog i realnog predočavanja financijskog rezultata. (Kravaica, et al., 2007, p. 127)

Prema (Gulin, et al., 2004) identificirana su tri temeljna cilja financijskog izvještavanja i to:

Financijsko izvještavanje mora osigurati upotrebljive informacije sadašnjim i potencijalnim kreditorima i investitorima te ostalim korisnicima za donošenje racionalnih odluka o investiranju, kreditiranju i slično. Informacija mora biti razumljiva svim korisnicima.

Financijsko izvještavanje mora osigurati informacije koje će pomoći sadašnjim i potencijalnim investitorima i kreditorima i ostalim korisnicima u procjenjivanju iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih primitaka od dividendi, kamata, prodaje i sl. Dakle, moraju se osigurati informacije o novčanim tokovima (cash flows).

Financijsko izvještavanje mora osigurati informacije o ekonomskim resursima poduzeća, funkciji tih resursa i načinu upotrebe, efektima transakcija i promjeni resursa, o potrebama za dodatnim resursima i sl.

Dakle, riječ je o tri temeljna cilja od kojih je prvi orijentiran na investitore i kreditore, drugi na novčane tokove i treći na resurse poduzeća, njihovu upotrebu i promjenu. (Gulin, et al., 2004)

Svrha financijskih izvještaja je pružiti informacije o poduzeću i to o šest sljedećih elemenata:

- imovina (assets)
- obveze (liabilities)

- glavnica (equity)
- prihodi i rashodi, uključujući dobitke i gubitke (income and expenses, including gains and losses);
- ostale promjene glavnice (other changes in equity)
- novčani tijekovi (cash flows)

Poduzetnici u Republici Hrvatskoj koji su obveznici Zakona o računovodstvu dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvješćivanja (HSFI).

Veliki poduzetnici i poduzetnici čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira, dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskoga izvještavanja (MSFI).

Godišnji financijski izvještaji sastavljaju se za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj godini, a samo se iznimno poslovna godina može razlikovati od kalendarske, ako je to uređeno drugim propisom ili za potrebe poduzetnika.

Struktura i sadržaj financijskih izvještaja sukladni su odredbama MSFI i HSFI, odredbama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 144/2020, 22.4.2021.) te odredbama posebnih propisa koji uređuju poslovanje pojedinih obveznika primjene Zakona o računovodstvu, a mora ih se čuvati u trajnom izvorniku. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 99)

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 120/16, 22.4.2021.) financijski izvještaji jesu:

- bilanca
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o novčanom toku
- izvještaj o promjenama kapitala i
- bilješke uz financijske izvještaje

Oblik i sadržaj financijskih izvještaja sukladan je odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja ili odredbama posebnih propisa koji uređuju poslovanje pojedinih obveznika primjene. (Kravaica, et al., 2007, p. 128)

Žager ističe (Žager & Žager, 1999, p. 34) da svi ti izvještaji promatrani zajedno, u međusobnoj interakciji, govore o „zdravstvenom stanju“ nekog poduzeća, a utvrditi i razumjeti to stanje znači imati mogućnost donositi primjerene i racionalne poslovne odluke.

Bez financijskog izvješća ne znate kako financijski stojite. Financijsko izvješće je financijska svjedodžba. Novac govori kako stojite. (Kiyosaki, 2017., p. 82)

Slijedi detaljnije pojašnjenje temeljnih financijskih izvještaja:

3.1 Bilanca

Kako navodi Žager (Žager & Žager, 1999, p. 35) pod bilancom se podrazumijeva sistematizirani pregled stanja imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Iz tog određenja proizlaze i osnovni elementi bilance, a to su:

- imovina
- obveze
- kapital

U razmatranju financijskog položaja posebno važnu ulogu imaju veze i međuodnosi koje postoje između osnovnih elemenata bilance. Pri tome je posebno važna struktura imovine, obveza i kapitala, kao i međusobna povezanost i uvjetovanost pojedinih dijelova imovine i izvora imovine. (Žager & Žager, 1999, p. 35)

Bilanca (engl. Balance Sheet, njem. Bilanz, franc. bilan, tal. bilancia) jest statistički računovodstveni, odnosno financijski izvještaj kojim se predočava vrijednosno stanje imovine i njezinih izvora (kapitala i obveza) na određeni dan, odnosno dan bilanciranja, a sastoji se od aktivnog i pasivnog dijela.

U aktivnom se dijelu predočava vrijednosno stanje imovine, a u pasivnom dijelu stanje vlasničkog kapitala (vlasničke glavnice) i obveza (dugova).

Dvostrano predočavanje imovine poslovnog subjekta u bilanci, što je i temeljno obilježje dvojnog knjigovodstva, uvjetuje jednakost između aktive i pasive, odnosno bilančnu ravnotežu. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 100)

Bilančna ravnoteža izražava se na sljedeći način:

AKTIVA = PASIVA

odnosno

IMOVINA = KAPITAL + OBVEZE

Prema (Žager & Žager, 1999, p. 34) bilanca predstavlja dvostruki prikaz imovine, jednom prema pojavnom obliku i drugi put prema porijeklu, odnosno vlasničkoj pripadnosti te imovine. Imovina poduzeća se računovodstvenim rječnikom naziva još i aktiva, a izvori te imovine pasiva. Na osnovu bilance utvrđujemo financijsko stanje, odnosno financijski položaj poduzeća. U razmatranju financijskog položaja posebno je bitna struktura imovine, struktura obveza i kapitala, kao i njihova međusobna povezanost i uvjetovanost.

Stoga bilanca mora dati odgovore na sljedeća pitanja: (Žager & Žager, 1999, p. 34)

- Kakva je financijska snaga poduzeća?
- Kakva je likvidnost?
- Hoće li poduzeće moći podmiriti kratkoročne obveze?
- Kakva je horizontalna financijska struktura, tj. u kojem je omjeru imovina financirana iz vlastitih i tuđih izvora?
- Kakav je položaj promatranog poduzeća u odnosu na poduzeća slične djelatnosti?

Stoga se može zaključiti da je bilanca osnovna podloga za analizu financijskog položaja, za utvrđivanje slabosti i nedostataka u poslovanju, kao i za predviđanje budućeg poslovanja.

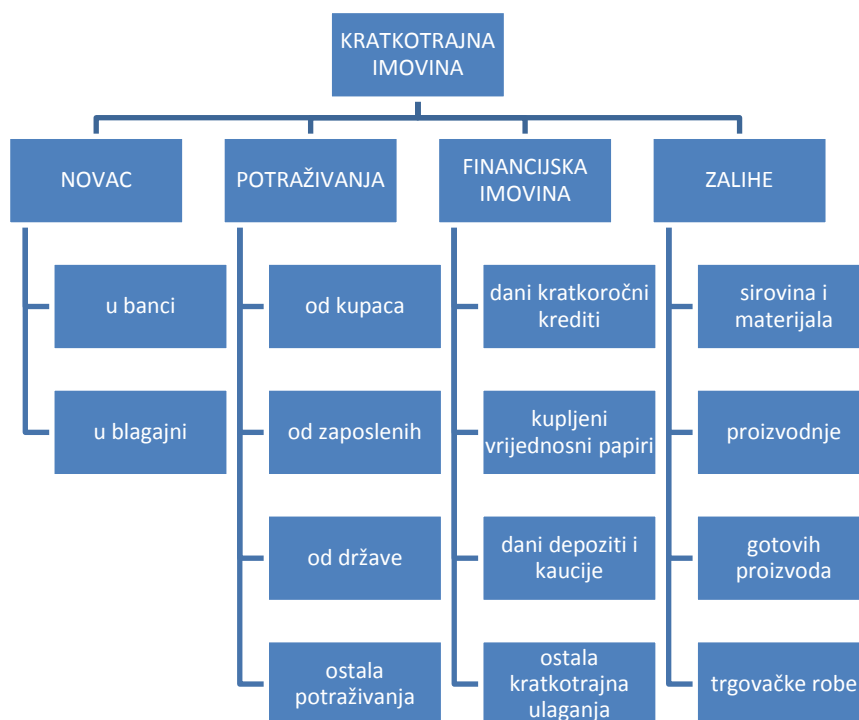
3.1.1 Imovina (aktiva)

Imovina podrazumijeva resurse ili prava kojima poduzeće raspolaže a čijom upotrebom očekuje ostvarivanje planiranih poslovnih aktivnosti koje će mu u budućnosti priskrbiti ekonomsku korist. (Kravaica, et al., 2007, p. 134)

Imovina se sistematizira u dvije grupe, a to su:

- kratkotrajna imovina (tekuća ili obrtna imovina)
- dugotrajna imovina (stalna ili fiksna imovina)

Prema tome, kratkotrajnu imovinu čini onaj dio ukupne imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u razdoblju kraćem od jedne godine. Osnovni oblici kratkotrajne imovine su novac, potraživanja, financijska imovina te zalihe, a shematski prikaz se nalazi na slici 1. (Žager & Žager, 1999, p. 35)

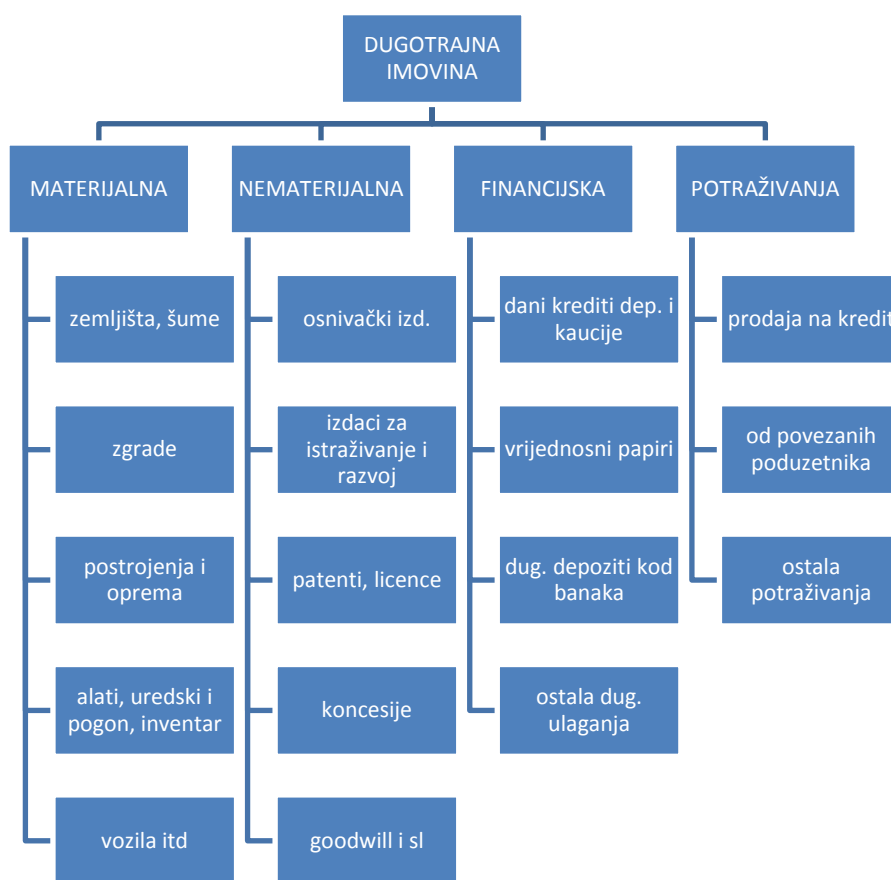
Slika 4. Oblici kratkotrajne imovine

Izvor: Katarina Žager (Žager & Žager, 1999, p. 36)

Dugotrajnu imovinu čini onaj dio imovine koji će ostati nepromijenjen u razdoblju dužem od jedne godine i koji se pretvara u novčani oblik u razdoblju dužem od jedne godine.

Osnovni oblici dugotrajne imovine su:

- materijalna imovine
- nematerijalna imovina
- financijska imovina i
- dugotrajna potraživanja

Slika 5. Oblici dugotrajne imovine

Izvor: Kristina Žager (Žager & Žager, 1999, p. 37)

3.1.2 Obveze i kapital

Sva imovina kojom neko poduzeće raspolaže i koju kontrolira ima svoje porijeklo tj. izvore od kojih je pribavljena, a izvori mogu biti različite fizičke i pravne osobe koju ulažu imovinu u poduzeće. To su prije svega vlasnici, druga poduzeća (dobavljači), banke i druge financijske institucije, građani itd. (Žager & Žager, 1999, p. 38)

Prema (Žager & Žager, 1999, p. 38) kapital ili glavnica se odnosi na vlastite izvore imovine koji su financirani od strane vlasnika a obveze na tuđi izvor imovine financirane od dobavljača, banki i drugih financijskih institucija.

Dakle, prema vlasništvu izvore imovine dijelimo na:

- vlastite izvore (kapital ili glavnica) i
- tuđe izvore (obveze)

Prema roku dospijeca razlikujemo:

- kratkoročne izvore (kratkoročne obveze)
- dugoročne izvore (dugoročne obveze) i
- trajne izvore (kapital ili glavnica)

Kapital poduzeća čini razliku između ukupne imovine i ukupnih obveza i to je onaj dio imovine koji pripada vlasnicima poduzeća. (Žager & Žager, 1999, p. 39)

Prema Zakonu o trgovačkim društvima (NN 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima>, 27.04.2021.) minimalni temeljni kapital za:

- jednostavna društva s ograničenom odgovornošću iznosi 10,00 kn
- društva s ograničenom odgovornošću iznosi 20.000,00 kn
- dioničkog društva iznosi 200.000,00 kn

Razlika u odnosu na dioničko društvo je što se kod društva s ograničenom odgovornošću temeljni kapital društva može unijeti i u stvarima i pravima a ne samo u novcu. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 112)

Kratkoročne obveze su one obveze koje je potrebno podmiriti u roku kraćem od godinu dana (obveze prema dobavljačima, obveze za plaće, poreze i slično), dok su dugoročne obveze one koje dospijevaju na naplatu u roku dužem od godine dana (obveze za primljene dugoročne kredite od banaka ili drugih financijskih institucija). (Žager & Žager, 1999, p. 39)

Bilanca je dvostruk prikaz imovine poduzeća, pa je nužno postojanje vrijednosne jednakosti, odnosno bilančne ravnoteže. U aktivi se prikazuje imovina a u pasivi izvori te imovine. (Žager & Žager, 1999, p. 42)

Struktura bilance prikazana u nastavku:

AKTIVA	PASIVA
KRATKOTRAJNA IMOVINA	KRATKOROČNE OBVEZE
	DUGOROČNE OBVEZE
DUGOTRAJNA IMOVINA	KAPITAL I REZERVE

Tablica 1. Struktura bilance

Izvor: Katarina Žager (Žager & Žager, 1999, p. 42)

3.1.3 Kamate i kamatna stopa

„Kamata je cijena koju kreditna institucija naplaćuje za korištenje sredstava odobrenog kredita odnosno cijena koju kreditna institucija plaća za sredstva koja potrošač ulaže kao depozit/štednju.“ (<https://www.hnb.hr/-/kamate>, 02.05.2021.)

„Kamate plaća dužnik vjerovniku za korištenje njegova novca u određenom razdoblju.“ (Vukičević, 2006., p. 23)

Ovisno o metodi obračuna kamata koju primjenjuje kreditna institucija, visini ugovorne kamatne stope, roku na koji se kredit odobrava odnosno o roku na koji se sredstva ulažu, vrsti kredita ili depozita, konkurenciji, stopi inflacije ovisi visina kamatne stope.

Kamate mogu biti fiksne i promjenjive. Fiksne kamatne stope se ne mijenjaju tijekom ugovornog odnosa pa su sigurnije ali u ponudama kreditnih institucija su uglavnom više od kamatnih stopa koje su navedene kao promjenjive. Promjenjiva kamatna stopa se može mijenjati tijekom ugovornog razdoblja i mijenjati a ako se poveća izravno utječe na povećanje obveze po kreditu ako je riječ o depozitu naknadnim smanjenjem ugovorne kamatne stope ostvarit će se manja kamata od očekivane. Kako navode na stranicama HNB-a potrebno je obratiti pozornost na razliku između nominalne i efektivne kamatne stope a također je važna i informacija o visini interkalarnе i zatezne kamatne stope. Nadalje, osobito je važno ne zadužiti se na maksimalni iznos koji se po procjeni u trenutku ugovaranja može plaćati jer bilo kakva negativna naknadna promjena može ugroziti financijsko stanje i redovnu otplatu kredita. (<https://www.hnb.hr/-/kamate>, 02.05.2021.)

Kamatne stope po vrsti su:

1. nominalna kamatna stopa – osnovna kamatna stopa za izračun kredita i najčešće se iskazuje kao godišnja kamatna stopa, pa ju je za kraća razdoblja potrebno preračunavati, a ugovara se kao fiksna i promjenjiva. Maksimalna visina nominalne kamatne stope na kredite potrošačima propisana je odredbama članaka 11.b i 11.c Zakona o potrošačkom kreditiranju.

2. efektivna kamatna stopa (EKS) – jedinstven je način prikazivanja kamatne stope s ciljem transparentnosti i lakše usporedbe uvjeta za odobravanje kredita/depozita kod svih kreditnih

institucija i kreditnih unija. Osim nominalne kamatne stope u izračun se uključuju i naknade koje se plaćaju pri odobravanju kredita ili ulaganja depozita te predstavlja realniji prikaz ukupne cijene kredita/depozita. EKS omogućuje potpuniju informaciju na temelju koje se mogu usporediti aktualne ponude kako bi se donijela ponuda koja najviše odgovara mogućnostima i očekivanjima. Maksimalna visina EKS-a za potrošače propisana je odredbama članka 20.a Zakona o potrošačkom kreditiranju, odnosno člankom 17. Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju.

Interkalarna kamata stopa je stopa čijom se primjenom izračunava i naplaćuje kamata od trenutka kada se odobri kredit do trenutka plaćanja prvog anuiteta/rate kredita. Kako navode na stranicama HNB-a poželjno je provjeriti kada je najbolje da kreditna institucija isplati kredit kako bi interkalarna kamata bila što manja. Obračun kamata se može vršiti uz primjenu jednostavnog i složenog kamatnog, a plaćati dekurzivno ili anticipativno. (<https://www.hnb.hr/-/kamate>, 02.05.2021.)

Kamate se mogu obračunavati početkom ili krajem određenog vremenskog razdoblja, od glavnice s početka razdoblja ili od glavnice s kraja razdoblja i tada se govori o dekurzivnom ili anticipativnom obračunu kamata. Kamatna stopa ili kamatnjak je postotak pomoću kojeg se izračunava iznos kamata. (Vukičević, 2006., p. 24)

Zatezna kamatna stopa – primjenjuje se na iznos dospjele neplaćene obveze iz ugovora o kreditu. Visina najviše dozvoljene kamatne stope za potrošače regulirana je Zakonom o obveznim odnosima. (<https://www.hnb.hr/-/kamate>, 02.05.2021.)

Kako navodi Guzić porezni propisi uređuju kamate s motrišta poreza na dobitak odnosno poreza na dohodak. Zatezne kamate uređene su Zakonom o financijskom poslovanju i pred stečajnoj nagodbi (NN 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 71/15., I 78/15.), kao i Zakonom o obveznim odnosima (NN 35/05., 41/08., 125/11., 78/15 I 29/18.) (dr.sc. Šime Gruzić, 2021, p. 167)

Nadalje, navodi da se kamate na zajmove fizičkim i pravnim osobama slobodno ugovaraju ali do visine najviše stope ugovornih kamata koje proizlaze iz čl.27. ZOO-a vodeći računa o tome jesu li ugovaratelji trgovci ili građani. Ukoliko zajam daje pravna osoba i obrtnik svojim zaposlenicima, članovima uprave ili drugim fizičkim osobama treba ugovoriti minimalnu

kamatu od 2% godišnje sukladno čl.21. st. 3. Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16., 138/20.). Zajmodavac za obračun kamata ne treba ispostaviti račun osim na zahtjev primatelja isporuke. Navedeno proizlazi iz čl. 78. st. 3. Zakona o PDV-u. Navodi da fizičke osobe mogu bez kamata dati zajam pravnoj osobi, a primjenjuje se također odredba čl. 26. ZOO-a i najviša stopa kamata. Također ukoliko kamate plaćaju domaći poduzetnici inozemnim nebankarskim pravnim osobama pri plaćanju obračunavaju i plaćaju porez po odbitku od 15% iz svoje kamate (čl. 31. Zakona o porezu na dobit – NN 177/04 – 138/20.) osim ako je u primjeni međunarodni ugovor kada se postupa prema njemu. (dr.sc. Šime Gruzić, 2021, pp. 167-170)

Ministarstvo financija je objavilo u NN 145/20 visinu kamatne stope između povezanih osoba i ona za 2021.g. iznosi 3 % godišnje. (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_145_2802.html, 02.05.2021.)

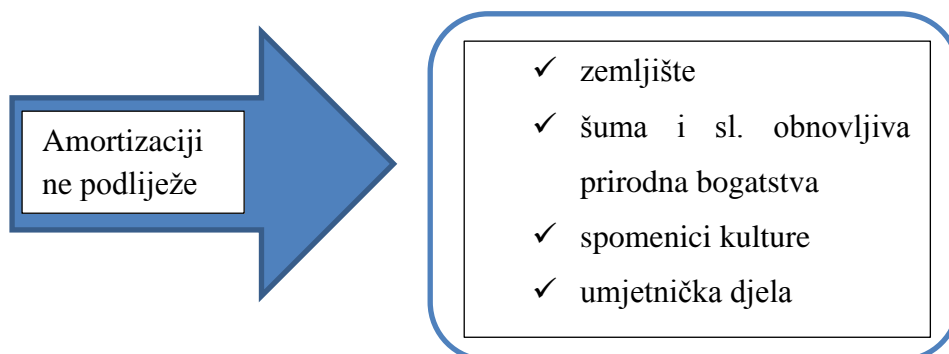
3.1.4 Amortizacija

„Elementi dugotrajne imovine postupno gube svoju vrijednost – troše se tijekom vijeka uporabe. Trošenje elemenata dugotrajne imovine naziva se amortizacija.“ (Kravaica, et al., 2007, p. 394)

Dugotrajnom materijalnom i nematerijalnom imovinom smatraju se stvari i prava čiji je pojedinačni trošak nabave veći od 3.500,00 kn i vijek trajanja dulji od godine dana. Prema čl.12. Zakona o porezu na dobit amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine priznaje se pravnim i fizičkim osobama kao rashod u svoti obračunanoj po linearnoj metodi na trošak nabave primjenom godišnjih amortizacijskih stopa pod uvjetom da se amortizacija obračunava pojedinačno za svako osnovno sredstvo. (Petarčić & Vuk, 2021, p. 23)

U skladu sa standardima i poreznim propisom po čl. 12. st. 4. Zakona amortizaciji ne podliježe sva dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina.

U nastavku je prikazano što ne podliježe amortizaciji:

Slika 6. Što ne podliježe amortizaciji

Izvor: (Petarčić & Vuk, 2021, p. 25)

Pregled godišnjih (porezno priznatih) amortizacijskih stopa:

Računska skupina	Grupe dugotrajne imovine	Vijek trajanja (godine)	Godišnja amortizacijska stopa	Podvostručena amortizacijska stopa
01	Nematerijalna imovina	4	25%	50%
02	Materijalna imovina - nekretnine	20	5%	10%
03	Postrojenja, oprema, alati, inventar, transportna imovina,	4	25%	50%

	poljoprivredna oprema i mehanizacija			
04	Biološka imovina- višegodišnji nasadi,	10	10%	20%
	biološka imovina – osnovno stado	5	20%	40%
05	Ulaganje u nekretnine – vrednovanje po modelu troška nabave	20	5%	10%

Tablica 2. Godišnje amortizacijske stope

Izvor: (Petarčić & Vuk, 2021, p. 27)

3.1.5 Plaće i doprinosi

Prema Zakonu o doprinosima čl. 7 st. 33 plaća je primitak što ga poslodavac dužan isplatiti radniku odnosno osiguraniku po osnovi radnog odnosa za rad u određenom mjesecu prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu. Od tog se primitka prema propisima poreza na dohodak, utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada. Ukupan iznos primitka (bruto) sadrže iznose doprinosa iz osnovice te iznose poreza i prireza porezu na dohodak i neto iznos. (<https://www.zakon.hr/z/365/Zakon-o-doprinosisima>, 02.05.2021.)

U Republici Hrvatskoj se radni odnosi uređuju Zakonom o radu (NN 93/14., 127/17., 98/19.) ako drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom koji je sklopljen i potvrđen u skladu s

Ustavom Republike Hrvatske te objavljen a koji je na stazi, nije drugačije određeno. (<https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>, 02.05.2021.)

Prema čl. 90 Zakona o radu plaća se utvrđuje prema odredbama kolektivnih ugovora, pravilnika o radu, ugovorima o radu i dr. aktima poslodavca kojima se utvrđuju prava radnika, no kada su prava radnika na visinu plaće različito utvrđena prema Zakonu o radu, poslodavac treba primijeniti za radnika najpovoljnije pravo.

Kada poslodavac nije u obvezi koristiti akte koji uređuju prava radnika na visinu plaće, sa radnikom se može ugovoriti minimalna plaća.

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu određena Zakonom o minimalnoj plaći (NN 118/18) i Uredbom o visini minimalne plaće (NN 119/20) a od 1.siječnja 2021. minimalna plaća iznosi 4.250,00 kn. U svotu minimalne plaće ne uračunavaju se povećanja plaće koja radniku pripadaju za prekovremeni rad, noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

Odredbe o minimalnoj plaći ne odnose se na radnika koji je jedini radnik kod poslodavca te istovremeno član uprave, izvršni direktor, upravitelj zadruge, likvidator i sl. prema posebnim propisima.

U nastavku stope doprinosa iz i na plaću:

Naziv doprinosa	Stope doprinosa čl. 20. Zakona o doprinosima		Obveznik doprinosa čl. 19. Zakona	Obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa
	Iz plaće	Na plaću		
Doprinosi za MO:	20%		radnik	poslodavac
stup	15%			
stup	5%			

Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje		16,5%	poslodavac	poslodavac
Ukupno:	20%	16,5%		

Tablica 3. Stope doprinosa iz i na plaću

Izvor: RRIF, Stručne informacije 25. siječnja 2021.

Prema čl. 14. st. 4. Zakona o porezu na dohodak, na sve isplaćene plaće u mjesecu neovisno za koji mjesec se isplaćuje, primjenjuju se sljedeće svote osobnog odbitka za poreznog obveznika te uzdržavanu djecu i druge članove. (https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx, 04.05.2021.)

Osnovni osobni odbitak = 4.000,00 kn

U nastavku pregled faktora i svota osobnih odbitaka u 2021.:

Red. br.	Osnova za utvrđivanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečna svota (u kunama i lipama)
1	2	3	4
1.	Uzdržavani član uže obitelji	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano	1,9	4.750,00

	dijete		
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnog osobnog odbitka progresivno se uvećava za 1,1 (1, 1...) više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete.		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakoga uzdržavanog člana uže obitelji i svakoga uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

Tablica 4. Pregled faktora i svota osobnih odbitaka u 2021.

Izvor: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx, 04.05.2021.

Prema Zakonu o porezu na dohodak, utvrđene su stope prireza, a stope prireza utvrđene su gradskim odlukama gradova odnosno općina.

Primjer obračuna plaće u nastavku:

Red. br.	OPIS	OBRAČUN PLAĆA
1.	Plaća (bruto) – Iznos koji piše u ugovoru o radu	
2.	Doprinosi za MO:	20%
	stup	15%
	stup	5%
3.	DOHODAK	Red. br. 1-2
4.	Osnovni osobni odbitak	4.000,00
5.	Osobni odbitak za djecu i uzdržavane članove obitelji	2.500,00 x faktor
6.	Porezna osnovica	Red. br. 3-4-5
7.	Porez	30.000,00 x 20% Iznad 30.000,00 x 30%
8.	Prizez	Ako je propisani (ako je propisano plaćanje prireza u gradu ili općini)
9.	Ukupno porez i prizez	Porez x kpr
10.	Neto plaća	Red. br. 3-9
11.	Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje	16,5 %
12.	Ukupno trošak poslodavca	(red. br. 1+11)

Tablica 5. Shema obračuna plaća u 2021.

Izvor: RRIF, Stručne informacije od 25. siječnja 2021.

3.2 Račun dobiti i gubitka

Kako navodi Žager uspješnost poslovanja se definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva. Ciljevi poslovanja mogu biti različiti a najčešći cilj je profitabilnost poslovanja. Razmatranje uspješnosti poslovanja, da li su postavljeni kriteriji ostvareni i u kojoj mjeri vidi se iz izvještaja računa dobiti i gubitka. Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj u određenom trenutku, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u izvještajnom razdoblju. (Žager & Žager, 1999, p. 44).

Nadalje, prema (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 120) račun dobiti i gubitka jest računovodstveni izvještaj u kojem se prihodi i rashodi sučeljavaju u cilju utvrđivanja njihove razlike tj. financijskog rezultata poslovanja.

Ako su prihodi veći od rashoda , tada je ostvaren pozitivan financijski rezultat ili dobit i obrnuto, ako su iskazani rashodi veći od prihoda, rezultat poslovanja je negativan tj. poduzeće posluje s gubitkom. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 120)

Osnovni elementi računa dobiti i gubitka jesu:

- prihod
- rashod
- dobit/gubitak prije oporezivanja
- porez na dobit
- dobit/gubitak poslije oporezivanja

U nastavku račun dobiti i gubitka strukturiran sukladno Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja:

RAČUN DOBITI I GUBITKA

za razdoblje od 1.1. – 31.12.20xx

u kunama i lipama

Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Iznos	
		Prethodna godina	Tekuća godina
I	Poslovni prihodi	648.000,00	747.000,00
1.	Prihodi od prodaje	620.000,00	710.000,00
2.	Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	3.000,00	5.000,00
3.	Ostali poslovni prihodi	25.000,00	32.000,00
II	Poslovni rashodi	613.000,00	677.000,00
1.	Promjene vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda, robe i usluga	38.000,00	42.000,00
2.	Materijalni troškovi	260.000,00	290.000,00
a)	Troškovi sirovina i materijala	170.000,00	200.000,00
b)	Troškovi prodane robe	50.000,00	60.000,00
c)	Ostali vanjski troškovi (troškovi usluga)	40.000,00	30.000,00

3.	Troškovi osoblja	180.000,00	210.000,00
a)	Neto plaće i nadnice	117.000,00	136.000,00
b)	Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	50.000,00	58.000,00
c)	Doprinosi na plaće	13.000,00	16.000,00
4.	Amortizacija	70.000,00	65.000,00
5.	Ostali troškovi	30.000,00	35.000,00
6.	Vrijednosno usklađenje	20.000,00	15.000,00
a)	Dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	15.000,00	13.000,00
b)	Kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	5.000,00	2.000,00
7.	Rezerviranja	5.000,00	10.000,00
8.	Ostali poslovni rashodi	10.000,00	10.000,00
III	Financijski prihodi	35.000,00	42.000,00
1.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	5.000,00	13.000,00
2.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	8.000,00	14.000,00
3.	Dio prihoda od	12.000,00	8.000,00

	pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa		
4.	Nerealizirani dobiti (prihodi)	-	-
5.	Ostali financijski prihodi	10.000,00	7.000,00
IV	Financijski rashodi	8.000,00	21.000,00
1.	Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	-	-
2.	Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	2.000,00	8.000,00
3.	Nerealizirani gubici (rashodi) financijske imovine	-	-
4.	Ostali financijski rashodi	6.000,00	13.000,00
V	Izvanredni – ostali prihodi	-	-
VI	Izvanredni – ostali rashodi	-	-
VII	UKUPNI PRIHODI	683.000,00	789.000,00
VIII	UKUPNI RASHODI	621.000,00	698.000,00
IX	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE	62.000,00	91.000,00

	OPOREZIVANJA		
X	POREZ NA DOBIT/GUBITAK	12.400,00	18.200,00
XI	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	49.600,00	72.800,00

Tablica 6. Struktura računa dobiti i gubitka

Izvor: (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 122)

3.2.1 Prihodi, rashodi, primici, izdaci, porezi, rezultat

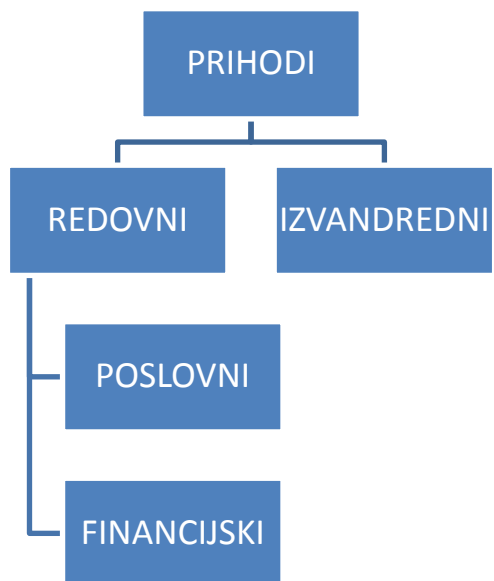
Kako navodi (Kravaica, et al., 2007, p. 152) pojam prihoda podrazumijeva povećanje dobara u poduzeću sve dok to predstavlja i ostvarenje primitaka i izravno utječu na ostvareni poslovni rezultat neovisno o uzroku njihova nastanka.

Najčešći prihodi su vezani uz realizaciju učinaka tj. proizvoda i usluga a dijele se na redovne i izvanredne. (Žager & Žager, 1999, p. 47)

Redovni prihodi se ostvaruju realizacijom prodaje na tržištu dok su financijski prihodi rezultat plasiranja viška raspoloživog novca i njihovo ulaganje u dionice, obveznice i slično nakon čega se stječe pravo na određenu naknadu, i ta naknada predstavlja financijski prihod.

Izvanredni prihod su prihodi koji se ne pojavljuju redovito, pa se ne mogu predvidjeti ni planirati, najčešće se javljaju kod prodaje dugotrajne imovine, inventurnih viškova, otpisa obveza i slično.

U nastavku pregled strukture prihoda:

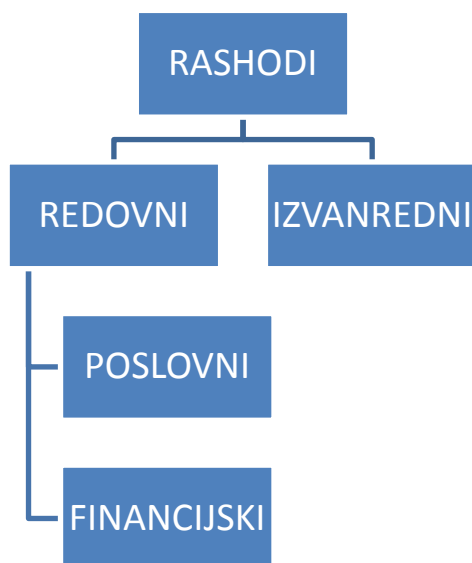
Slika 7. Struktura prihoda

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 47)

Rashodi nastaju kao posljedica trošenja dobara, odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza. Vrijednost rashoda čine vrijednosti koje su neophodne u stvaranju poslovnih učinaka tj. morale su biti utrošene u poslovnom procesu (npr. sirovine, materijali, energija itd.)

Rashodi se raščlanjuju na redovne i izvanredne. (Žager & Žager, 1999, p. 48)

U nastavku pregled strukture rashoda:

Slika 8. Struktura rashoda

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 48)

Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja djelatnosti poduzeća a čine ju troškovi sadržani u prodanim proizvodima te ostali troškovi razdoblja, nabavna vrijednost prodane robe i sl.

Financijski rashodi najčešće nastaju kao posljedica korištenja tuđeg novca npr. kamate.

Izvanredni rashodi su rashodi koji nastaju redovito u poslovanju, teško se predviđaju a imaju za posljedicu smanjenje vrijednosti imovine ili povećanja obveza npr. otuđenje imovine, kazne, štete itd. (Žager & Žager, 1999, p. 49)

Žager navodi da pojam prihodi i rashodi se razlikuju od primitaka i izdataka. Primitak je vezan uz primitke novca i on može uslijediti iz raznih razloga npr. primljen je kredit od banke ili je dužnik vratio ranije danu pozajmicu. Sve su to primici, priljevi novca ali nisu prihod. Temeljna odrednica prihoda jest povećanje imovine ili smanjenje obveza. Prodaja proizvoda, roba ili usluga je najvažniji uvjet za nastanak prihoda na čijem temelju slijedi novčana naknada. Iz tog proizlazi da prvo nastaje prihod a nakon toga primitak. (Žager & Žager, 1999, p. 50)

Kod rashoda odnosno izdataka, izdaci se odnose na isplate novca, čime dolazi do smanjenja novčanih sredstava no ne mora nužno značiti da će dovesti do nastanka rashoda npr. kada se radi o posudbi novca. (Žager & Žager, 1999, p. 50)

Nadalje, (Kravaica, et al., 2007, p. 149) navodi kako porezni račun dobiti i gubitka ne mora istodobno predstavljati osnovicu za obračun poreza. Navodi da računovodstvena dobit se korigira stavkom uvećanja ili stavkom smanjenja pa se dobit nakon oporezivanja utvrđuje kao razlika između dobiti prije oporezivanja i poreza na dobit.

3.3 Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku jedan je od temeljnih financijskih izvještaja poduzetnika koji propisuje Zakon o računovodstvu. Predočava informacije o tokovima novca, primicima, izdacima te stanju novca i novčanih ekvivalenata na početku i kraju promatranog obračunskog razdoblja. Svrha izvještaja o novčanom tijeku je pružanje informacija korisnicima o sredstvima kojima poduzeće raspolaže za financiranje vlastitog poslovanja, izvorima i oblicima tih sredstava. Mali poduzetnici nisu obvezni sastavljati izvještaj o novčanom tijeku. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 129)

Prema (Žager & Žager, 1999, p. 58) kako bi se osigurala što kvalitetnija informacijska podloga primici i izdaci u izvještaju o novčanim tokovima selektiraju se i u izvještaju prikazuju kao primici i izdaci iz:

- poslovne aktivnosti
- investicijske aktivnosti
- financijske aktivnosti

Nadalje, izvještaj sistematiziran na poslovne, investicijske i financijske aktivnosti može biti sastavljen na osnovi:

- direktne metode
- indirektne metode

Prema direktnoj metodi objavljuju se ukupni primici i ukupni izdaci novca razvrstani po aktivnostima dok kod indirektne metode poslovne aktivnosti se ne iskazuju kao bruto primici i bruto izdaci novca već se neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode. (Žager & Žager, 1999, p. 60)

3.4 Izvještaj o promjenama kapitala

Kako navodi (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, pp. 149-150) u izvještaju o promjenama kapitala se iskazuje povećanje ili smanjenje ukupne imovine koja pripada članovima trgovačkog društva tj. dioničarima. Svrha i cilj ovog izvještaja jest da članovima društva tj. dioničarima iskaže promjene na kapitalu koje su nastale na kapitalu, odnosno pokaže da li je došlo do prirasta ili pada vrijednosti njihova kapitala i u kojoj mjeri.

Nadalje, prema MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja, izvještaj o promjenama kapitala može se sastaviti u dva oblika:

- izvještaj o svim promjenama glavnice
- izvještaj o promjenama glavnice osim promjena nastalih iz transakcija s vlasnicima i raspodjele vlasnicima

3.5 Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje se sastavljaju i prezentiraju uz temeljne financijske izvještaje tj. bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama kapitala te izvještaj o novčanom tijeku kako bi dodatno pojasnile vrijednost i prirodu nekih pozicija iskazanih u tim izvještajima. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 153)

Bilješke nisu formalizirane, ovisno o specifičnostima svakog pojedinog trgovačkog društva kao što su djelatnost, veličina, struktura imovine, kapitala i sl. sadržaj bilješki mora biti prilagođen potrebama korisnika no potrebno je izričito naznačiti sljedeće (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 156):

- osnovicu mjerenje tj. utvrđivanja elemenata korištenu za sastavljanje financijskih izvještaja – trošak nabave, tekući trošak, prodajna vrijednost, fer vrijednost, sadašnja vrijednost
- svaku specifičnu računovodstvenu politiku potrebnu kako bi korisnici u potpunosti razumjeli izvještaje

3.6 Pokazatelji financijske uspješnosti poduzeća

„Pokazatelj je racionalan ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom.“ (Žager & Žager, 1999, p. 171)

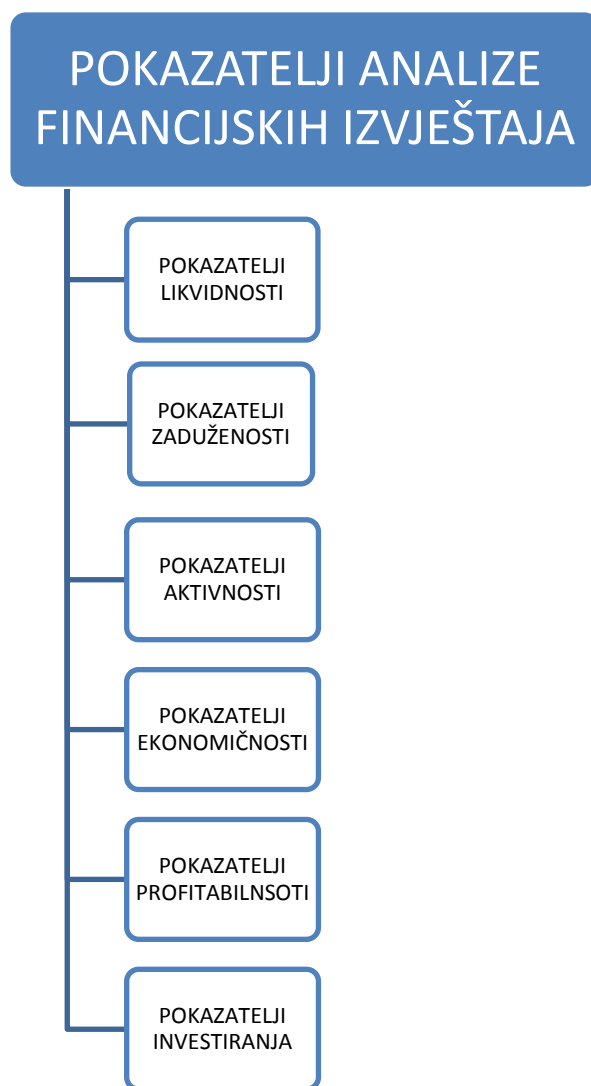
Za kvalitetno upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća nužno je promatrati pokazatelje kao nosioce informacija.

Temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja su:

- pokazatelji likvidnosti („liquidity ratios“), mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze.

- pokazatelji zaduženosti („leverage ratios“), koji mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava.
- pokazatelji aktivnosti („activity ratios“), koji mjere kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse.
- pokazatelji ekonomičnosti, koji mjere odnos prihoda i rashoda, tj. pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda.
- pokazatelji profitabilnosti („profitability ratios“), koji mjere povrat uloženog kapitala, što se smatra najvišom upravljačkom djelotvornošću.
- pokazatelji investiranja („investibility ratios“), koji mjere uspješnost ulaganja u obične dionice.

U nastavku radi bolje preglednosti temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja:

Slika 9. Temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 173)

Kako navodi (Kravaica, et al., 2007, p. 548) da bi se kvalitetno upravljalo trgovačkim društvom moraju se zadovoljiti sva kriterija u poslovanju a to su:

- kriterij sigurnosti (likvidnost, financijska stabilnost, zaduženost)

- kriterij uspješnosti tj. efikasnosti (profitabilnost, tj. rentabilnost)

Nadalje, pokazatelji likvidnosti i zaduženosti mogu se smatrati pokazateljima sigurnosti poslovanja, a pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja pokazateljima uspješnosti poslovanja.

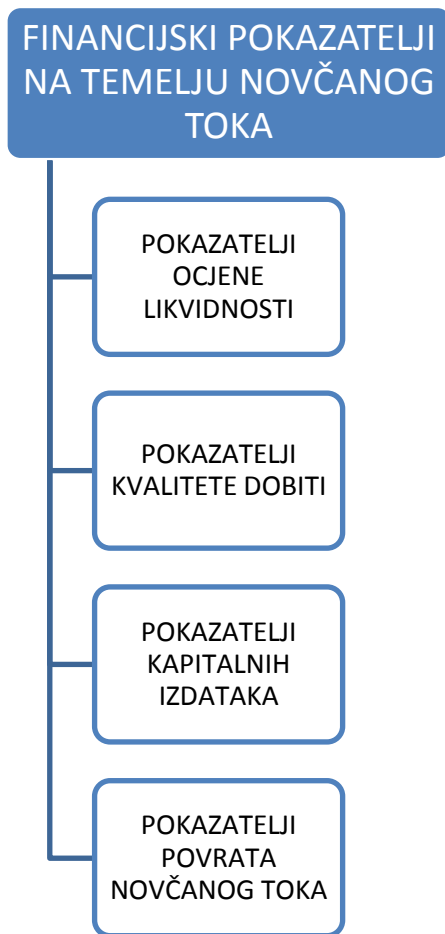
Međutim, Žager navodi da izračunati pokazatelji sami za sebe ne govore mnogo ukoliko se ne usporede s određenim standardnim veličinama. (Žager & Žager, 1999, p. 174)

Najčešće korištene standardne veličine tih pokazatelja jesu:

- Planirani pokazatelj za period koji se analizira.
- Kretanje veličine određenog pokazatelja tijekom određenog vremena u istom poduzeću.
- Veličina tog pokazatelja u sličnom poduzeću koje pripada istoj grupaciji.
- Prosječna vrijednost određenog pokazatelja ostalih poduzeća koja pripadaju istoj grupaciji.

Nadalje, Žager navodi da se u suvremenim uvjetima poslovanja osim temeljnih skupina financijskih pokazatelja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka sve više naglašava značenje financijskih pokazatelja koji se temelje na novčanom toku. Temeljne klasične pokazatelje treba razmatrati u međuzavisnosti s izvještajem o novčanom toku i pokazateljima koji proizlaze iz novčanog toka s obzirom da je poznato kako dobit ostvarena u znatnom iznosu ne mora značiti da promatrano poduzeće raspolaže dovoljnim iznosom novca potrebnog za plaćanje različitih obveza i obrnuto gubitak ne znači da poduzeće nema novca. (Žager & Žager, 1999, p. 175)

U nastavku su financijski pokazatelji na temelju novčanom toka:

Slika 10. Skupine financijskih pokazatelja na temelju novčanog toka

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 175)

Pokazatelji ocjene solventnosti i likvidnosti (assessing solvency and liquidity), koji govore o novčanom pokriću kamata, tekućih obveza, ukupnih obveza i dividendi.

Pokazatelji kvalitete dobiti (quality of income), koji govore o odnosu novčanih primitaka od poslovnih aktivnosti i prihoda od prodaje te o odnosu novčanih primitaka i dobiti.

Pokazatelji kapitalnih izdataka (capital expenditures), koji dovode u vezu razne vrste novčanih tokova i u tom kontekstu razmatraju mogućnost nabave kapitalne imovine, financiranja i investiranja.

Pokazatelji povrata novčanog toka (cash flow returns), koji utvrđuju novčani tok po dionici povrat novca na ukupnu imovinu, obveze i glavnici tj. rentabilnosti.

Vukičević navodi da se težište financijske analize i planiranja stavlja upravo na najvažnijim pojmovima solventnosti i likvidnosti. Solventnost poduzeća je odnos dugova i imovine, odnosno sposobnost poduzeća da dugoročno ispunjava obveze, a likvidnost je sposobnost poduzeća da podmiruje svoje tekuće financijske obveze. (Vukičević, 2006., p. 72)

3.6.1 Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza. (Žager & Žager, 1999, p. 176)

U nastavku postupak izračunavanja:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital + dugoročne obveze

Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 176)

3.6.2 Pokazatelji zaduženosti

Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća jesu koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti dug razmatraju s aspekta njegova podmirenja. (Žager & Žager, 1999, p. 177)

Postupak izračuna u nastavku:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
koeficijent vlastitog financiranja	glavnica	ukupna imovina
koeficijent financiranja	ukupne obveze	glavnica
pokriće troškova kamata	dobit prije poreza i kamata	kamate
faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I.	glavnica	dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II.	glavnica + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 177)

3.6.3 Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Upućuju na brzinu cirkulacije imovine te ukoliko je poznat koeficijent obrta moguće je izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava, tj. prosječno trajanje obrta. Najčešće se koeficijent izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. (Žager & Žager, 1999, p. 178)

Postupak izračuna u nastavku:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent obrta ukupne imovine	ukupni prihod	ukupna imovina
koeficijent obrta kratkotrajne imovine	ukupni prihod	kratkotrajna imovina
koeficijent obrta potraživanja	prihodi od prodaje	potraživanja
trajanje naplate potraživanja u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrta potraživanja

Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 178)

3.6.4 Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda.

U nastavku postupak izračunavanja:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
ekonomičnost poslovanja (prodaje)	prihodi od prodaje	rashodi prodaje
ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi
ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	izvanredni prihodi	izvanredni rashodi

Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 179)

3.6.5 Pokazatelj profitabilnosti

U kontekstu pokazatelja profitabilnosti uobičajeno se razmatraju pokazatelji marže profita.

Postupak izračunavanja u nastavku:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
neto marža profita	neto dobit + kamate	ukupni prihod
bruto marža profita	dobit prije poreza + kamate	ukupni prihod
neto rentabilnost imovine	neto dobit + kamate	ukupna imovine
bruto rentabilnost imovine	dobit prije poreza + kamate	ukupna imovina
rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	neto dobit	vlastiti kapital (glavnica)

Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 180)

3.6.6 Pokazatelji investiranja

Pomoću pokazatelja investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Osim podataka iz financijskih izvještaja potrebni su i podaci o dionicama posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Postupak izračuna u nastavku:

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
dobit po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica
dividenda po dionici (DPS)	dio neto dobiti za dividende	broj dionica
odnos isplate dividendi (DPR)	dividenda po dionici (DPS)	dobit po dionici (EPS)

odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	tržišna cijena dionice (PPS)	dobit po dionici (EPS)
ukupna rentabilnost dionice	dobit po dionici (EPS)	tržišna cijena dionice (PPS)
dividenda rentabilnost dionice	dividenda po dionici (DPS)	tržišna cijena dionice (PPS)

Tablica 12. Pokazatelji investiranja

Izvor: (Žager & Žager, 1999, p. 181)

3.6.7 Uska grla po pitanju potraživanja, likvidnosti, ročnosti i solventnosti

Većina poduzetnika navodi kao jedan od ključnih problema tekućeg poslovanja uska grla po pitanju potraživanja odnosno pri naplati potraživanja što izravno utječe na likvidnost, ročnost i solventnost. Uzroke problema u naplati možemo podijeliti na ekonomske i ljudske uzroke.

Među ekonomskim uzrocima ističu se niska profitabilnost većine poslovnih subjekata, prezaduženost, ugrožena likvidnost uslijed pada prihoda i produljenja rokova naplate i plaćanja te u konačnici visoki dugovi prema državi.

Među ljudskim uzrocima ističu se loš menadžment u tvrtkama, kašnjenje s prepoznavanjem problema i restrukturiranjem, nepromišljeno širenje poslovanja. (<https://plaviured.hr/uzroci-problema-u-naplati-potrazivanja/>, 28.05.2021.)

4. NOVAC

„Ako ga umiješ koristiti, novac je sluškinja, u protivnom je gospodarica.“

Lucius Annaeus Seneca

Novac je općeprihvatljivo sredstvo razmjene, mjera vrijednosti, sredstvo pričuvne vrijednosti i sredstvo plaćanja. Novac predstavlja najlikvidniji dio imovine poslovnog subjekta, i uredno podmirenje obveza od velike je važnosti radi sprečavanja zastoja u isporukama dobavljača kao i blokade računa. (Kravaica, et al., 2007, p. 211)

Oblici plaćanja između sudionika u platnom prometu:

- gotovinsko plaćanje – uplate, isplate, izravna predaja gotovog novca
- bezgotovinsko plaćanje – žiralni oblik plaćanja
- obračunsko plaćanje – kompenzacija, cesija, asignacija, preuzimanje duga.

Sudionici platnog prometa odnosno pravne i fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost obvezne su, sukladno čl. 8. st. 1. Zakona o platnom prometu u zemlji (NN 117/01. i 14/02.) novčana sredstva voditi na računima banaka i sva plaćanja obavljati preko njih. Iznimno plaćanje gotovim novcem obavlja se na način i pod uvjetima koje je propisala Hrvatska narodna banka u okviru Odluke o uvjetima i načinu plaćanja gotovim novcem (NN 36/02.). (Brkanić, et al., 2010., p. 249)

„Novac je mjerna jedinica zemaljskog uspjeha. Novac omogućava uživanje u onom najboljem što svijet nudi.“ (Clason, 2019., p. 5)

Kako navodi Smith osam od deset novih poduzeća propadne unutar prve tri godine pa su stoga dobre vještine upravljanja novcem ključne za uspjeh. (Smith, 2003., p. 168)

Da bi stvorili novac potreban je san, mnogo odlučnosti, spremnost na brzo učenje, sposobnost za pravilno upotrebljavanje imovine te znanje o generiranju prihoda. (Kiyosaki & Lechter, 2007., p. 19)

4.1 Novčani tok – važnost gotovog novca

U poduzetništvu je iznimno važno sposobnost generiranja novca. Ostvarivanje dobiti ili gubitka u poduzeću nije nužno povezano s generiranjem novca ili novčanih ekvivalenata. U praksi se pojavljuju slučajevi da poduzetnik ostvaruje dobit, dok istovremeno nije likvidan odnosno nema sposobnost podmirenja obveza u njihovom roku dospijanja, a manifestira se kao deficit novca i novčanih ekvivalenata koji su zapravo najlikvidnija stavka imovine poduzeća. Šestanović, A., Vukas, J., i Stojanović, M. (2015). 'Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(1), str. 123-136. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/144519> (Datum pristupa: 15.05.2021.)

Izvještaj o novčanom toku prikazuje priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata tijekom obračunskog razdoblja a daje informacije o rezultatima upravljanja novčanim sredstvima kao i informacije o mogućnosti poduzeća da ostvaruje trajnu likvidnost i solventnost kao temelj opstanka. Ovaj izvještaj se u Hrvatskoj izrađuje prema MRS 7. U skladu s navedenim standardom novac obuhvaća gotovinu u blagajni u depozite po viđenju dok novčani ekvivalenti uključuju kratkotrajna visoko likvidna ulaganja koja nisu pod značajnim utjecajem rizika promjena vrijednosti a mogu se brzo, u roku ne dužem od 3 mjeseca konvertirati u novac. **Poduzeće može neovisno o ostvarenom pozitivnom financijskom rezultatu, iskazanom u računu dobiti i gubitka, imati velikih problema pri osiguravanju likvidnosti odnosno podmirivanju svojih obveza.** Razlozi nelikvidnosti mogu biti različiti primjerice teškoće u naplati potraživanja, povećanja zaliha ili ulaganja u dugotrajnu imovinu. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 129)

Novčani tijekovi se predočavaju u nekoliko segmenata odnosno primici i izdaci u izvještaju se prikazuju kao primici i izdaci iz poslovne, investicijske i financijske aktivnosti. Novčani tijekovi od poslovnih aktivnosti prvenstveno proizlaze iz glavnih poslovnih aktivnosti subjekta u kojima se ostvaruju prihodi, dok se novčani tijekovi od investicijskih aktivnosti javljaju u svezi investicija i izdataka za nabavku dugotrajnih resursa koji za cilj imaju stvaranje buduće dobiti i budućih novčanih tijekova. Novčani tijekovi od financijskih aktivnosti vezani su uz emisiju dionica, isplatu dividendi dioničarima, otkup vlastitih dionica,

zaduživanje poduzeća kreditiranjem ili emisijom obveznica kao i povrat duga. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 132)

Nadalje, sastavlja se prema jednoj od sljedeće dvije metode (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 137):

1. direktna metoda koja osigurava bitne informacije za procjenjivanje budućih novčanih tokova, odnosno informacije o strukturi novčanih primitaka i izdataka. Iskazuju se glavne skupine primitaka i izdataka iz poslovnih aktivnosti po bruto principu a potom i njihov zbroj.
2. indirektna metoda – novčani tok od poslovnih aktivnosti prikazuje se kao usklađenje financijskog rezultata za nenovčane rashode i prihode te promjene u kratkotrajnoj nenovčanoj imovini i kratkoročnim obvezama. Novčani tok od investicijskih i financijskih aktivnosti identičan je po sadržaju direktnoj metodi.

Novčani tok je novac koji dolazi (kao prihod) i novac koji odlazi (kao rashod). Smjer novčanog toka određuje je li nešto prihod, rashod, imovina ili obveza. Novčani tok nam priča priču. (Kiyosaki, 2017., p. 97)

Novčani tok govori kako netko upravlja novcem. Većina ljudi ne razumije da ima novčane probleme jer ne razumiju novčani tok. Osoba može biti visoko obrazovana, profesionalno uspješna i financijski nepismena. (Kiyosaki, 2017., p. 73)

Brojevi u novčanom toku ne znače mnogo, kao ni riječi same za sebe. Važna je priča koju pričaju odnosno potražiti zaplet, priču o tome kamo teče novac. (Kiyosaki, 2017., p. 70)

4.2 Priljevi, odljevi, neto novčani tok, kumulativ neto novčanog toka

Novčani tok ima četiri elementa: priljevi tj. novac koji dolazi odnosno priljeva se u naš poslovni sustav, odljevi tj. novac koji odlazi odnosno odljeva se iz našeg poslovnog sustava, neto novčani tok je razlika između priljeva i odljeva i kumulativ neto novčanog toka koji

zbraja pojedinačne novčane tokove npr. siječanj + veljača = + ožujak. Potrebno je razlikovati pojmove priljevi i prihodi te odljevi i troškovi s obzirom da utječu na različite pokazatelje poslovanja. Prihodi nastaju po izvršenoj isporuci dobra ili usluge te se odnose na povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja dok priljevi nastaju u trenutku kada je kupac platio račun. U tom trenutku nastaje novčani tok. Rashod je svako trošenje novčanih i materijalnih vrijednosti koje je vezano za obavljanje neke gospodarske djelatnosti odnosno smanjenje ekonomske koristi dok odljev nastaje u trenutku plaćanja obveze. (<https://www.podrska-poduzeticima.hr/clanak/razumijevanje-prihoda-i-rashoda>, 16.05.2021.)

U nastavku struktura Izvještaja o novčanim tokovima sukladno Pravilniku o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja – direktna metoda:

Oznaka	Naziv pozicije
	NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
1.	Novčani primici od kupaca
2.	Novčani primici od tantijema, naknada, provizija i slično
3.	Novčani primici od osiguranja za naknadu šteta
4.	Novčani primici s osnove povrata poreza
5.	Novčani izdaci dobavljačima
6.	Novčani izdaci za zaposlene
7.	Novčani izdaci za osiguranje za naknade šteta
8.	Ostali novčani primici i izdaci
I	Novac iz poslovanja
9.	Novčani izdaci za kamate
10.	Plaćeni porez na dobit
A)	NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
	NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
1.	Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne
2.	Novčani primici od prodaje financijskih instrumenata
3.	Novčani primici od kamata
4.	Novčani primici od dividendi

5.	Novčani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga
6.	Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti
II	Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti
1.	Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
2.	Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata
3.	Novčani izdaci s osnove danih zajmova i štednih uloga
4.	Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac
5.	Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
III	Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
B)	NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
	NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI
1.	Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala
2.	Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih
3.	Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi
4.	Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti
IV	Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti
1.	Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi
2.	Novčani izdaci za isplatu dividendi
3.	Novčani izdaci za financijski najam
4.	Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog
5.	Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti
V.	Ukupno novčani izdaci od financijske aktivnosti
C)	NETO NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI
1.	Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima
D)	NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA
E)	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F)	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Tablica 13. Izvještaj o novčanim tokovima – direktna metoda

Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html, 16.05.2021.

Novčani tok je relevantan pokazatelj kvalitete poduzetničkog uspjeha kao i važno izvorište informacija za poduzetnike. Šestanović, A., Vukas, J., i Stojanović, M. (2015). 'Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(1), str. 123-136. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/144519> (Datum pristupa: 15.05.2021.) Šestanović, A., Vukas, J., i Stojanović, M. (2015). 'Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(1), str. 123-136. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/144519> (Datum pristupa: 15.05.2021.)

5. POREZI

„Država je stvorena za čovjeka, a ne čovjek za državu“.

Albert Einstein

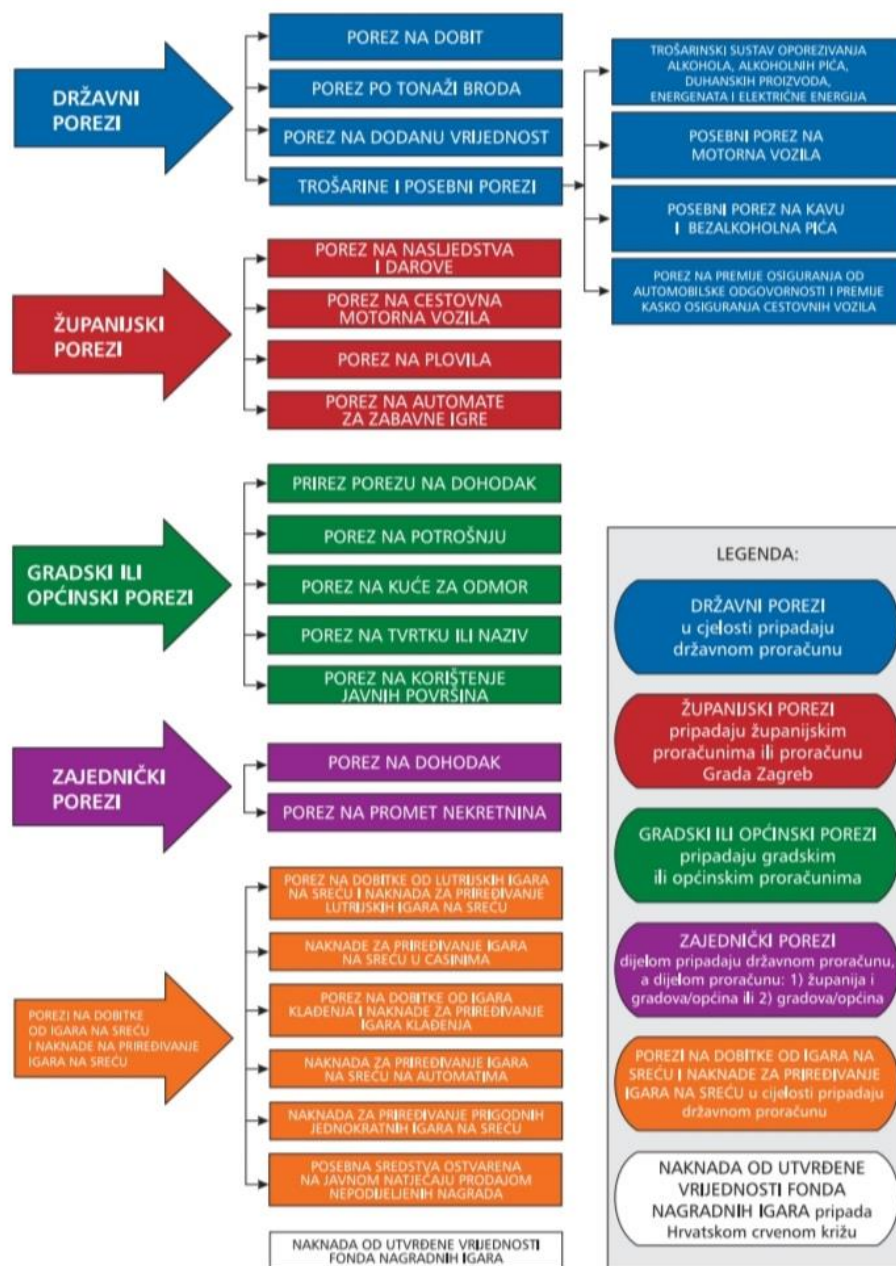
Porezi su prisilna davanja koja građani plaćaju državi ne dobivajući protunaknadu. Nameću ih administrativne jedinice, država i lokalne vlasti radi pribavljanja sredstava za podmirivanje javnih potreba, npr. za plaćanje vojske i policije, financiranje obrazovnog sustava, izgradnju cesta, isplatu mirovina itd. Porezima se ne smatraju upravne pristojbe, korisničke naknade i kazne, dok se doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje smatraju porezima jer su prisilne naravi te najčešće ne postoji izravna veza između njihova plaćanja i usluge koja pruža država. (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, 16.05.2021.)

Prema čl. 2 Opće poreznog zakona porezi su novčana davanja i prihod proračunu koji se koristi za podmirivanje javnih izdataka utvrđenih proračunom. (NN 115/2016 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2519.html, 16.05.2021.)

No, iako je svrha poreza ponajprije ostvarivanje fiskalnih ciljeva, oni se mogu primijeniti i kao instrument različitih ekonomskih politika, te tako porezi mogu utjecati na raspodjelu dohotka, ostvarivanje veće zaposlenosti, stabilnost cijena itd. (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, 15.05.2021.)

Porez se u Republici Hrvatskoj klasificira na sustavu izravnih ili direktnih i neizravnih ili indirektnih poreza. Izravni porez uplaćuje pojedinac osobno ili za njega to čini poslodavac te su obično oblikovani tako da je njihova visina izravno vezana uz gospodarsku snagu poreznih obveznika te se u određenom postotku obračunava na ostvareni dohodak ili imovinu. U Hrvatskoj su to porez na dobit, porez na dohodak i prirez porezu na dohodak. Neizravni porezi su oni kod kojih se porezni teret poreznih obveza prevladuje na krajnjeg potrošača a u Hrvatskoj su to porez na dodanu vrijednost, trošarine i porez na promet nekretnina. (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, 16.05.2021.)

U nastavku pregled strukture Hrvatskog poreznog sustava:

Slika 11. Porezni sustav RH

Izvor: (Jančiev & Supić, 2016., p. 4)

5.1 Zakon o porezu na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost kao sustav oporezivanja primjenjuje se u Hrvatskoj od 1. siječnja 1998. godine, a uređen je Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (<https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->, 16.05.2021., NN 73/13 – 138/20) i Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost (<https://www.zakon.hr/z/2459/Pravilnik-o-porezu-na-dodanu-vrijednost>, 16.05.2021., NN 79/13 - 01/20).

Od tada do danas porez na dodanu vrijednost je predmet učestalih promjena, gdje je Hrvatska prošla put od jednostopnog do višestopnog sustava. (Šimović, H., i Deskar-Škrbić, M. (2016). 'Efikasnost poreza na dodanu vrijednost u Hrvatskoj', *EFZG working paper series*, (02), str. 1-16. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/151910> (Datum pristupa: 16.05.2021.)

Ukoliko vrijednost isporuka ili obavljenih usluga prema čl. 90 Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 143/14, 115/16, 106/18) u prethodnoj ili tekućoj godini nije bila veća od 300.000,00 porezni obveznik oslobođen je plaćanja poreza na dodanu vrijednost. Porezni obveznik može zatražiti da se na njega ne primjenjuje prethodno navedeni posebni postupak oporezivanja za male poduzetnike, što ga obvezuje sljedećih tri godine na redovni postupak oporezivanja prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost. (<https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->, 16.05.2021.)

Prema čl. 38 Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 106/18, 121/19), <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->, porez na dodanu vrijednost se obračunava i plaća po stopi od 25% na poreznu osnovicu koja čini iznos vrijednosti obavljene isporuke dobara ili usluga. Na sve isporuke obavljenih dobara i usluga se treba obračunati PDV u visini od 25% osim na dobra koja su Zakonom oporeziva stopom od 13%:

- usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima, ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor, ili u mjestima određenim za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma

- novine i časopise novinskog nakladnika koji ima status medija te novine i časopise nakladnika za koje ne postoji obveza donošenja statuta medija prema posebnom propisu, osim onih koji izlaze periodično te osim onih koji u cijelosti ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju te osim onih koji se u cijelosti ili većim dijelom sastoje od videozapisa ili glazbenog sadržaja
- jestiva ulja i masti, biljnog i životinjskog podrijetla
- dječje autosjedalice za automobile, dječje pelene te dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu
- isporuke vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži u smislu javne vodoopskrbe i javne odvodnje prema posebnom propisu
- ulaznice za koncerte
- isporuku električne energije do drugog isporučitelja ili krajnjeg korisnika, uključujući naknade vezane za tu isporuku
- javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog komunalnog otpada, i odvojenog sakupljanja otpada prema posebnom propisu
- urne i ljesove
- sadnice i sjemenje
- gnojiva i pesticide te druge agrokemijske proizvode
- proizvode koje se pretežno koriste kao hrana za životinje osim hrane za kućne ljubimce
- isporuku živih životinja: goveda, svinja, ovaca, koza, konja, magaraca, domaće peradi, kunića, zečeva
- isporuku svježih ili rashlađenih kobasica i sličnih proizvoda od mesa, mesnih klaoničkih proizvoda ili krvi
- isporuku žive ribe
- isporuku svježe ili rashlađene ribe, mekušaca i ostalih vodenih beskralježnjaka
- isporuku svježih ili rashlađenih rakova, jastoga, hlapova, škampa, kozica
- isporuku svježeg ili rashlađenog povrća, korijena i gomolja, uključujući mahunasto suho povrće
- isporuku svježeg i suhog voća i orašastih plodova
- isporuku svježih jaja peradi, u ljusci

- usluge i povezana autorska prava pisaca, skladatelja i umjetnika izvođača te nositelja fonogramskih prava koji su članovi odgovarajućih organizacija, za kolektivno ostvarivanje prava koje obavljaju tu djelatnost prema posebnim propisima iz područja autorskog i srodnih prava te uz prethodno odobrenje tijela državne uprave nadležnog za intelektualno vlasništvo
- za pripremanje i usluživanje jela i slastica u i izvan ugostiteljskih objekata prema posebnom propisu

Dobra koja su oporeziva s 5% su:

- sve vrste kruha
- sve vrste mlijeka (kravlje, ovčje, kozje) koje se stavlja u promet pod istim nazivom u tekućem stanju, svježe, pasteurizirano, kondenzirano (osim kiselog mlijeka, jogurta, kefira, čokoladnom mlijeka i drugih mliječnih proizvoda), nadomjestke za majčino mlijeko
- knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja, udžbenike za pedagoški odgoj i obrazovanje, za osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, osim onih koje u cijelosti ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju, te osim onih koje se u cijelosti ili većim dijelom sastoje od videozapisa ili glazbenog sadržaja
- lijekovi koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode
- medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invalidnosti isključivo za osobnu uporabu invalida propisane općim aktom o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
- kinoulaznice
- novine novinskog nakladnika koji ima statut medija, koje izlaze dnevno, osim onih koje u cijelosti, ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju te osim onih koje se u cijelosti ili većim dijelom sastoje od videozapisa ili glazbenog sadržaja
- znanstvene časopise

Porez na dodanu vrijednost je za obveznike koji su u sustavu PDV-a neutralan, s obzirom da se porez plaćen pri nabavi priznaje kao smanjenje porezne obveze, a razlika PDV-a se

prevaljuje na kupca, pri čemu krajnji kupac podnosi cjelokupan porezni teret. (Kravaica, et al., 2007, p. 529)

5.2 Zakon o porezu na dobit

Temeljni propisi po kojima se porez na dobit utvrđuje i plaća je Zakon o porezu na dobit NN 177/04 – 138/20 (<https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->, 16.05.2021 i Pravilnik o porezu na dobit (NN 95/05 – 01/20 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_08_95_1885.html, 17.05.2021.)

Prema članku 2. Zakona o porezu na dobit porezni obveznik je (https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx, 17.05.2021.):

- trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Republike Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda
- tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika
- fizička osoba koja utvrđuje porez na dohodak ukoliko izjavi da želi prijeći u sustav poreza na dobit ili
- fizička osoba ako u prethodnom poreznom razdoblju ostvari ukupan primitak veći od 7.500.000,00 kn

Nadalje, predmet oporezivanja je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena sukladno odredbama Zakona o porezu na dobit.

Stopa poreza na dobit je:

10% ukoliko su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi manji od 7.500.000,00 kuna ili

18% ukoliko su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi veći ili jednaki od 7.500.000,01 kuna (https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx, 17.05.2021.)

5.3 Zakon o porezu na dohodak

Zakonom o porezu na dohodak (NN 115/16 – 138/20, <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, 17.05.2021.) i Pravilnikom o porezu na dohodak (NN 115/16 – 138/20, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_02_10_289.html, 17.05.2021.) je uređeno oporezivanje svih oblika dohotka za sve kategorije poreznih obveznika u Hrvatskoj.

Prema čl. 2 Zakona o porezu na dohodak porezni obveznik je :

- fizička osoba koja ostvaruje dohodak
- nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti

Izvore dohotka prema čl. 5 Zakona o porezu na dohodak predstavljaju primici koji su ostvareni od:

- dohodak od nesamostalnog rada – plaće i mirovine
- dohodak od samostalne djelatnosti
- dohodak od imovine i imovinskih prava
- dohodak od kapitala
- drugi dohodak

Osnovica poreza na dohodak rezidenta je ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, dohotka od samostalne djelatnosti, dohotka od imovine i imovinskih prava, dohotka od kapitala i drugog dohotka koji rezident ostvari u tuzemstvu i inozemstvu, a umanjeno za osobni odbitak za rezidente.

Pri utvrđivanju porezne obveze u obzir se uzimaju posebne okolnosti vezane uz poreznog obveznika, a koje utječu na porezno opterećenje kao npr. broj uzdržavanih članova ili broj djece. Porez na dohodak je osobni, izravni i direktni porez koji se plaća prije i neovisno o trošenju dohotka. (Kravaica, et al., 2007, p. 514)

Stopa poreza na dohodak je 20% do 360.000,00 kuna godišnje (do 30.000,00 kuna mjesečno), 30% iznad 360.000,00 kuna (iznad 30.000,00 kuna mjesečno). (https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx, 17.05.2021.)

5.4 Opći porezni zakon

Prema čl. 1 Općeg poreznog zakona uređuje se odnos između poreznih tijela i poreznih obveznika koja primjenjuje propise o porezima i drugim javnim davanjima a sve zajedno čine zajedničku osnovu poreznog sustava. (NN 115/16 – 42/20, <https://www.zakon.hr/z/100/Op%C4%87i-porezni-zakon>, 17.05.2021.)

Obveza svakog pojedinca prema Ustavu Republike Hrvatske je da sudjeluje u podmirenju javnih troškova u skladu s vlastitim gospodarskim mogućnostima. Upravo opći porezni zakon kategorizira javna davanja za poreze, carine, pristojbe i doprinose koji se ubiru s ciljem podmiranja javnih izdataka predviđenih proračunom. (Kravaica, et al., 2007, p. 507)

Nadalje, opći porezni zakon pridonosi jedinstvenoj i pravilnoj primjeni poreznih propisa što čini bitan element u jačanju pravne države i zaštite prava pojedinca. (<https://informatior.hr/strucni-clanci/opci-porezni-zakon-kao-dio-porezne-reforme>, 17.05.2021.)

5.5 Zakon o računovodstvu

Zakonom o računovodstvu uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvješćivanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvješćivanja, godišnji financijski izvještaj i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja, i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora. (NN 48/15 – 47/20 <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-računovodstvu>, 18.05.2021.)

Obveznici primjene zakona o računovodstvu jesu poduzetnici osnovani i djelujući sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima i koji imaju sjedište u Republici Hrvatskoj, u drugoj državi članici ili trećoj državi kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva. (<https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-računovodstvu>, 18.05.2021.)

Prema čl. 5 Zakona o računovodstvu poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji prema sljedećim uvjetima:

- iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine

Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 2.600.000,00
- prihod 5.200.000,00
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje, u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 30.000.000,00

- prihod 60.000.000,00
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 50.

Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali i ne prelaze granične pokazatelje, u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 150.000.000,00
- prihod 300.000.000,00
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250.

Veliki poduzetnici su oni koji prelaze granične pokazatelje u dva od tri uvjeta prethodnog članka, banke, stambene štedionice, institucije za električni novac, društva za osiguranje, alternativni i investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, burze itd.

6. POVEZANOST RAČUNOVODSTVA, MENADŽMENTA I INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

„Postoji jedna kvaliteta koju čovjek mora posjedovati da bi pobijedio, a to je određenost svrhe, poznavanje onoga što netko želi, i goruća želja za posjedovanjem.“

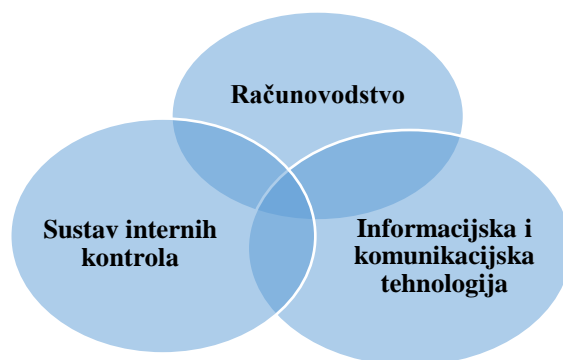
Napoleon Hill

Informacijski sustavi služe za bilježenje i obradu podataka o svakodnevnim aktivnostima od kojih su neke financijske, a neke nefinancijske prirode. Informacijski sustavi se, ovisno o informacijama koje generiraju, mogu podijeliti na upravljačke informacijske sustave i računovodstvene informacijske sustave. (Sačer & Žager, 2008., p. 15)

Upravljački informacijski sustav namijenjen je menadžerima i on generira informacije potrebne za njihov svakodnevni rad i odlučivanje u okviru njihove domene. Cilj informacijskog sustava je dostaviti pravu informaciju u pravo vrijeme uz minimalne troškove u organizaciji. Funkcije su mu prikupljanje podataka, obrada podataka, pohranjivanje podataka i informacija kao i dostavu podataka i informacija korisnicima. (Šehanović, et al., 2002., p. 51)

Budući da se informacije iz računovodstvenih informacijskih sustava oblikuju u financijska izvješća koje koriste različite interesne skupine potrebno ih je prilagoditi pravnim normama i standardima struke odnosno međunarodnim standardima financijskih izvještaja. Na sljedećem dijagramu prikazane su temeljne komponente računovodstvenih sustava. (Sačer & Žager, 2008., p. 21)

Komponente računovodstvenih sustava:

Slika 12. Komponente računovodstvenih sustava

Izvor: izrada autorice prema (Sačer & Žager, 2008., p. 23)

Računovodstvo čini temelj za kvalitetno poslovanje bilo kojega poslovnog subjekta. Omogućuje praćenje novčanih tokova, financijskog rezultata i poslovanja, kontrolira i analizira sve nastale poslovne promjene koje utječu na stanje i uspjeh poduzeća. Kao važan činitelj uspješnosti poslovanja nameću se upravo računovodstvene informacije. (Kravaica & Ribarić Aidone, 2009, p. 3)

6.1 Uloga računovodstva s važnosti aspekta informacija

Računovodstvo je jedna od rijetkih znanstvenih disciplina koja se prije razvila u praksi nego u teoriji. Svrha računovodstva je prikupljanje podataka koje se oblikuju u informacije. Da bi informacije bile vjerodostojne one moraju biti **mjerljive** što omogućuje da se sazna kakva je financijska snaga poduzeća, kolika je i kakva imovina, koliki dobit ili gubitak ostvaruje te omogućuje usporedivost s prethodnim razdobljima i/ili konkurentskim poduzećima. Ukoliko je informacija mjerljiva, iskazana u novčanim jedinicama na standardiziran način to znači da se može lako i provjeriti. Točnost financijskih izvještaja je izuzetno bitno kao i redovno praćenje obveza i novčanog toka. Iznimno je bitan značaj

redovnog komuniciranja s računovodstvom jer se pravovremeno mogu uočiti greške i ispraviti iste, također i nedostaci u poslovanju te ukoliko je potrebno uvesti korektivne mjere. (https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AAA_2020_ABC/d_strucni%20ispiti/9_Bakija_2012%20Uloga%20racunovodstva%20za%20donosenje%20poslovnih%20odluka.pdf, 18.05.2021.)

6.2 ICT u poslovanju

Živimo u vremenu u kojem dominiraju informacije i znanje. Suvremene informacijske tehnologije postaju strateško oružje poduzeća, zahtjeva da menadžeri maštovito i kreativno gledaju na budućnost. (Srića, 1999., pp. 1-5-8)

Temeljna obilježja modernog poslovanja su:

- brzina – svaki aspekt poslovanja i organizacije mijenja se i djeluje u realnom vremenu
- povezanost – sve se elektronički povezuje sa svime (proizvodi, ljudi, tvrtke, zemlje)
- dodana vrijednost – u svakom proizvodu i usluzi raste važnost tzv. neopipljive dodane vrijednosti (imidž, emocija, informacija, sigurnost)

Kako Spremić navodi za vođenjem i upravljanjem poslovanjem više nisu dovoljna osnovna menadžerska znanja, nego su nužna tehnološka znanja odnosno prepoznavanje strateških prilika koji nastaju primjenom informacijske tehnologije. (Spremić, 2004., p. 152)

Korištenje ICT sustava u poslovanju tvrtka može imati razne koristi poput smanjenja troškova, povećana proizvodna produktivnost, poboljšanja u donošenju odluka, povećanja konkurentnosti na tržištu, poboljšana korisnička usluga (okrenut kupcima). (<https://hr.aldagrupa.com/list-6642a2a22a-benefits-using-icts-business-finance-2a642a4b>, 19.05.2021.)

Danas je predmetom brojnih analiza utjecaj informatike na uspješnost poslovanja počevši od informiranja, kontrole, planiranja, upravljanja i odlučivanja do sistematizacije, racionalizacije

i brzine obavljanja poslovnih, proizvodnih i uslužnih aktivnosti. Dvije su vrste utjecaja informacijskog sustava i informacijske tehnologije na djelotvornost poduzeća:

neposredni i lako mjerljivi učinci, obuhvaćaju uštede u resursima, vremenu ili pojednostavljenje nekog procesa. To znači da neke poslove radimo brže, jeftinije, jednostavnije i kvalitetnije. Neposredni učinci iskazuju se brojkama i lako se argumentiraju.

posredni učinci su važniji ali ih je teško precizno izmjeriti i konkretno voditi. Kroz posredne učinke informacijskog sustava, informacijski sustav pridonosi poboljšanju odluka, povećava organizacijsku fleksibilnost, stvara tržišne prednosti i sl. (Srića, 1999., pp. 3-24-25)

Često se ističe važnost malih i srednjih poduzeća za nacionalno gospodarstvo. Upravo su mala poduzeća pokretači, nositelji i glavni inovatori koji zbog svoje fleksibilnosti i mogućnosti prilagodbe mogu brzo odgovoriti na zahtjeve tržišta. ICT industrija smatra se jednom od najbrže rastućih u svijetu i pogodna je upravo za mala poduzeća koja mogu u njoj započeti i razviti uspješno poslovanje. (Jelečanin, B. (2015). 'Istraživanje uloge i primjene istraživanje tržišta u malim poduzećima u Hrvatskoj ICT industriji.', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(2), str. 55-68. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/149530> (Datum pristupa: 19.05.2021.))

7. ISTRAŽIVANJE – ANKETA PODUZETNIKA

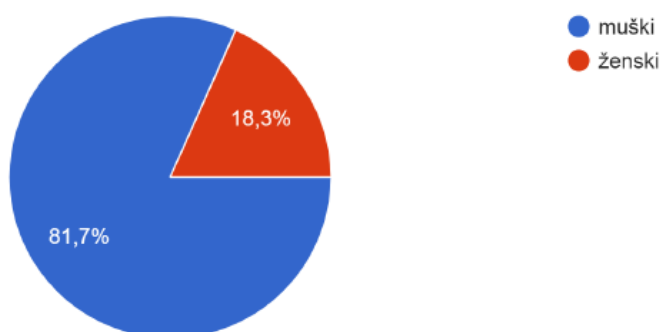
Provedeno je istraživanje malih poduzetnika o utjecaju financijske pismenosti u kontekstu upravljanja poslovanjem poduzeća, pri čemu je obuhvaćen 71 ispitanik – poduzetnik. Anketiranje je provedeno online, potpuno anonimno putem google obrasca.

Pitanja su formulirana u tri aspekta, financijskog znanja, odnosu prema trošenju novca i financijskom ponašanju.

U nastavku su prikazani rezultati istraživanja:

Istraživanje je obuhvatilo 58 osoba muškog spola i 13 osoba ženskog što znači da u poduzetničkom svijetu još uvijek prevladava muški spol.

Spol:
71 odgovor

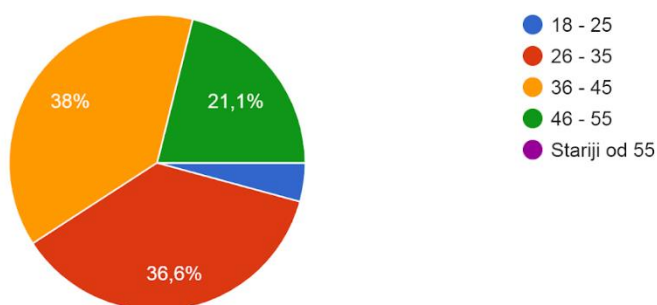

Grafikon 1. Spol poduzetnika

Izvor: izrada autorice

Najviše poduzetnika tj. 38% je u skupini od 36 – 45 godina, odnosno u zreлом periodu života, kada svojim sada već stečenim životnim iskustvom i znanjem mogu dati svijetu ono najbolje od sebe. Slijedi skupina mladih od 26 – 35 godina, njih 36,6% dok 21,1% čine poduzetnici stariji od 46 godina.

Starosna dob poduzetnika:
71 odgovor

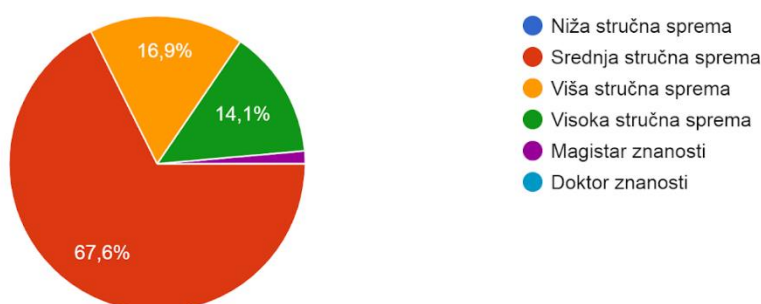

Grafikon 2. Starosna dob poduzetnika

Izvor: izrada autorice

Razina obrazovanja koja prevladava je srednja stručna sprema njih 67,6%, nakon čega slijedi viša 16,9 %, pa visoka 14,1%

Razina obrazovanja:
71 odgovor

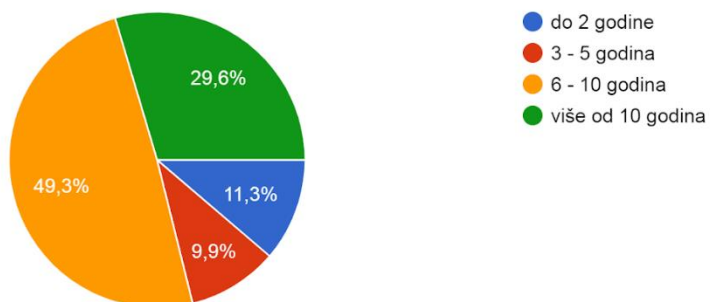
Grafikon 3. Razina obrazovanja

Izvor: izrada autorice

49,3% su tvrtke starosti od 6 do 10 godina, 29,6% su tvrtke starije od 10 godina, zatim slijede tvrtke do dvije godine, njih je svega 11,3%.

Starost Vašeg poduzeća:

71 odgovor

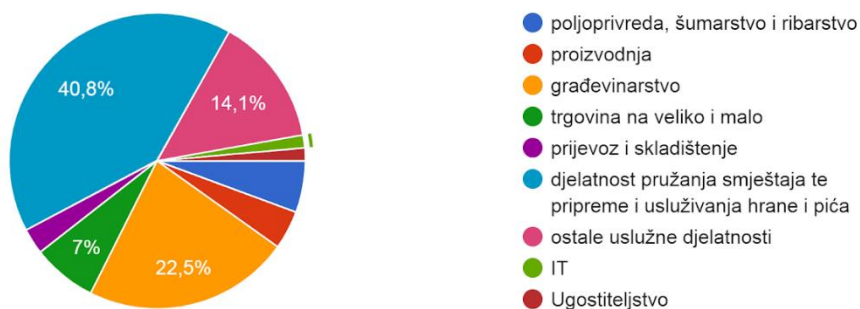
Grafikon 4. Starost tvrtke

Izvor: izrada autorice

Istraživanjem su obuhvaćeni poduzetnici koji se bave raznim vrstama djelatnosti poput ugostiteljstva, građevinarstva, ostalih uslužnih djelatnosti, proizvodnje, ribarstva, trgovine na veliko i malo.

Osnovna djelatnost poduzeća:

71 odgovor

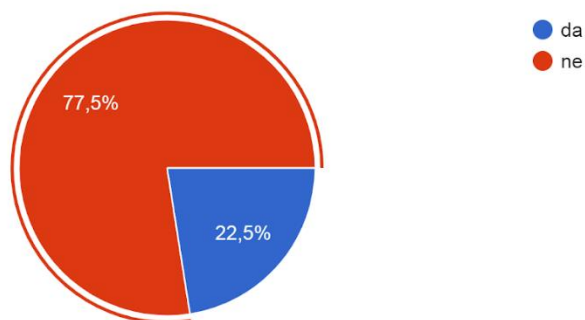

Grafikon 5. Osnovne djelatnosti poduzeća

Izvor: izrada autorice

Na pitanje da li imaju poslovni plan s kojim bi imali viziju gdje će se njihovo poduzeće naći za 5 godina, negativno je odgovorilo njih čak 77,5%.

Da li imate poslovni plan gdje će se vaše poduzeće naći za 5 godina?
71 odgovor

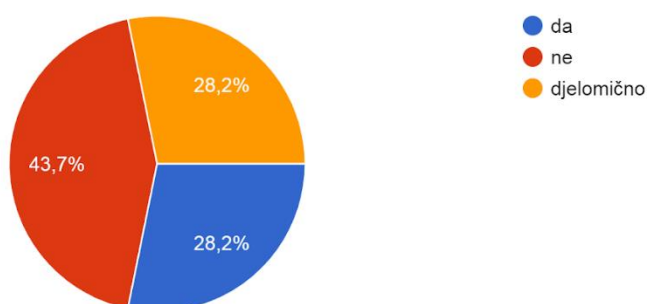

Grafikon 6. Posjedovanje poslovnog plana

Izvor: izrada autorice

43,7% ispitanika smatra da računovodstvene informacije nisu temelj za sigurno upravljanje i odlučivanje, dok po 28,2% ispitanika smatra da jesu djelomično ili u potpunosti.

Smatrate li da su računovodstvene informacije temelj za sigurno upravljanje i odlučivanje?
71 odgovor

Grafikon 7. Računovodstvene informacije kao temelj za sigurno upravljanje i odlučivanje

Izvor: izrada autorice

Na pitanje da li imaju točno definiranu kontrolu svojih kontrolnih obveza njih čak 49,3% je navelo da ne kontrolira dovoljno, 23,9% da kontroliraju dobro bez vođenja pisanih evidencija, a 22,5% ispitanika zapisuje svoje obveze kako bi ih lakše pratila.

Da li imate točno definiranu kontrolu svojih kontrolnih obveza?

71 odgovor

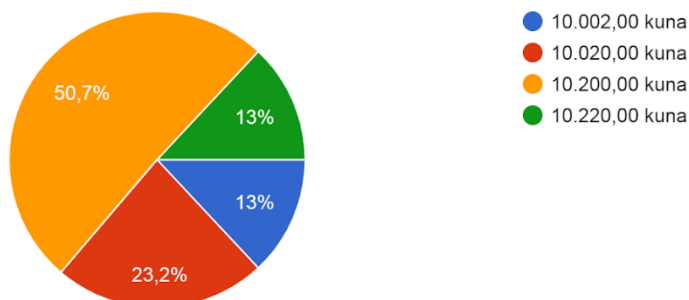
Grafikon 8. Kontrola kontrolnih obveza

Izvor: izrada autorice

Kod provjere znanja u izračunu kamatnog računa njih 50,7% je odgovorilo točno.

10.000,00 kuna stavite na štednju uz 2% godišnje kamatne stope. Na račun ne stavljate ništa više niti povlačite (banka ne računa naknadu). Koliko ...novaca jednu godinu nakon što je uplaćena kamata?

69 odgovora

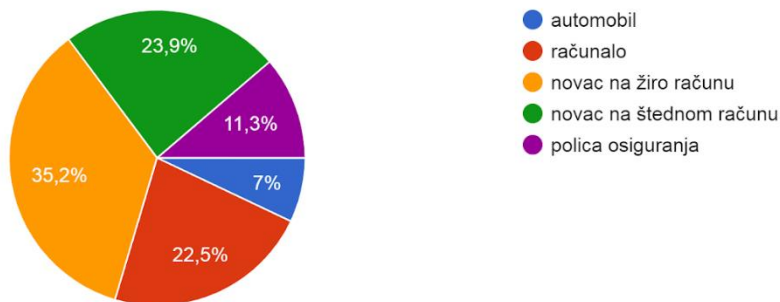

Grafikon 9. Izračun kamatnog računa

Izvor: izrada autorice

Na pitanje o mišljenju koja je od navedenih stavaka najlikvidnija imovina, samo 35,2% ispitanika je odgovorilo točno, iz čega se može zaključiti da velik broj malih poduzetnika ne poznaje osnovne financijske pojmove.

Prema Vašem mišljenju koja je od navedenih stavki najlikvidnija imovina:
71 odgovor

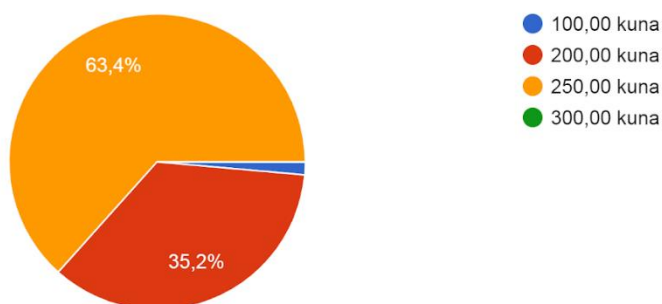

Grafikon 10. Likvidnost

Izvor: izrada autorice

Kod izračuna pdv-a iz osnovice, samo 35,2% je odgovorilo točno.

Ako cijena proizvoda iznosi 1.000,00 kuna, a u tu cijenu je uračunat pdv 25%, iznos pdv-a jednak je:
71 odgovor

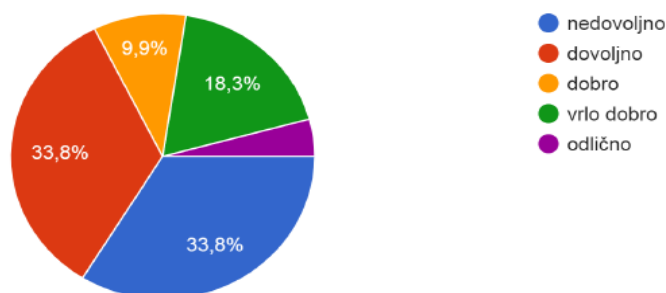

Grafikon 11. Izračun pdv - a

Izvor: izrada autorice

Vlastito znanje iz područja računovodstva i financija njih 33,8 % ocijenili sa nedovoljno i dovoljno, 9,9% sa dobro, dok je vrlo dobro njih 18,3%, odličnu ocjenu bi sebi dali tek neznatan broj poduzetnika.

Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva i poreza?
71 odgovor

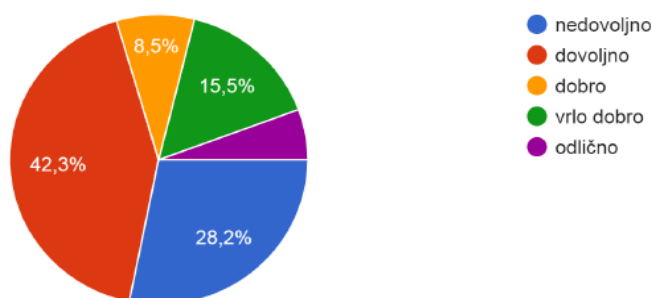

Grafikon 12. Ocjena znanja iz područja računovodstva i poreza

Izvor: izrada autorice

Na pitanje o ocjeni znanja iz ICT-a njih 42,3% je ocijenilo kao dovoljno, 28,2% kao ne dovoljno, dobrih 8,5% i vrlo dobrih 15,5%.

Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja ICT-a (informacijske i komunikacijske tehnologije)?
71 odgovor

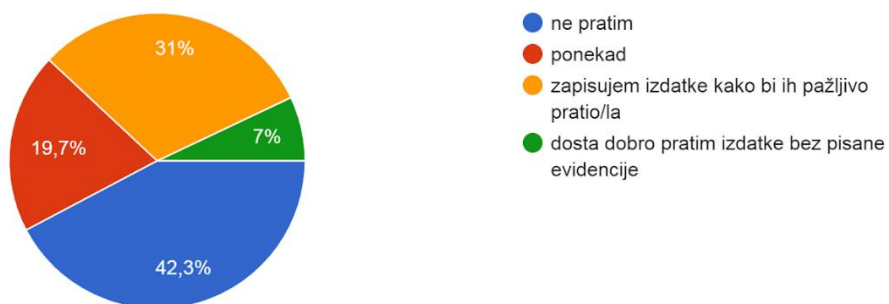
Grafikon 13. Ocjena znanja iz ICT-a

Izvor: izrada autorice

42,3% ispitanika navodi da ne prati svoje redovne izdatke, dok njih 19,7% ponekad prati. 7% ispitanika dosta dobro prati bez pisane evidencije, a 31% ispitanika zapisuje izdatke kako bi ih pažljivo pratili.

Do koje mjere pratite vaše redovne izdatke?

71 odgovor

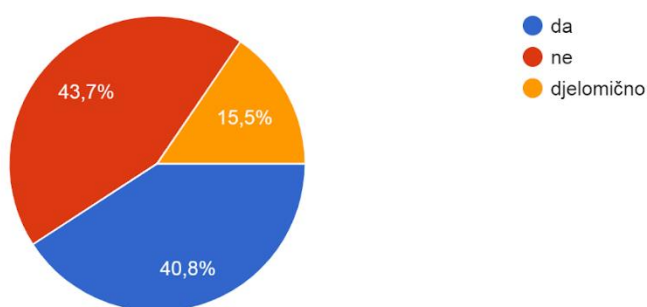
Grafikon 14. Praćenje redovnih izdataka

Izvor: izrada autorice

42,7% ispitanika je navelo da ne podmiruje svoje obveze na vrijeme, 40,8% podmiruje, a 15,5% djelomično podmiruje.

Da li podmirujete svoje obveze na vrijeme?

71 odgovor

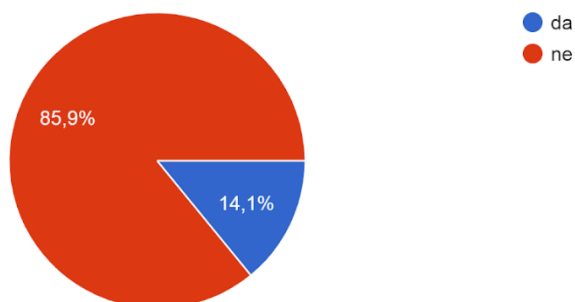
Grafikon 15. Ročnost u podmirivanju obveza

Izvor: izrada autorice

85,9% ispitanika je navelo da ne koriste poslovni plan kako bi usporedili gdje se poduzeće nalazi u odnosu na ono gdje žele da bude.

Koristite li poslovni plan kako bi usporedili gdje se poduzeće nalazi u odnosu na ono gdje želite da bude?

71 odgovor

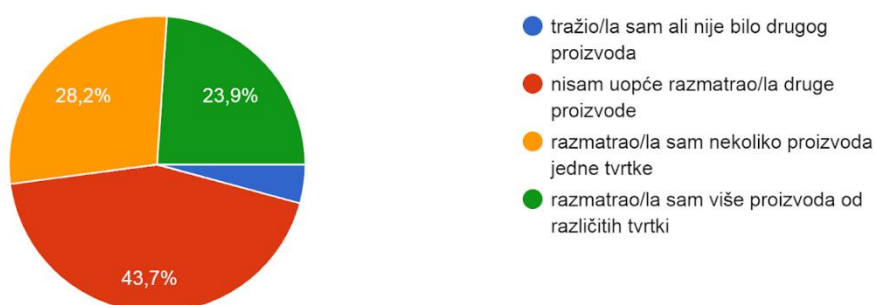
Grafikon 16. Korištenje poslovnog plana u praksi

Izvor: izrada autorice

Prije nego ugovore financijsku uslugu njih 43,7% ne razmatra druge proizvode, 28,2% razmišlja o nekoliko proizvoda jedne tvrtke dok njih 23,9% razmatra više proizvoda različitih tvrtki.

Prije nego ugovorite financijsku uslugu da li razmatrate financijske proizvode?

71 odgovor

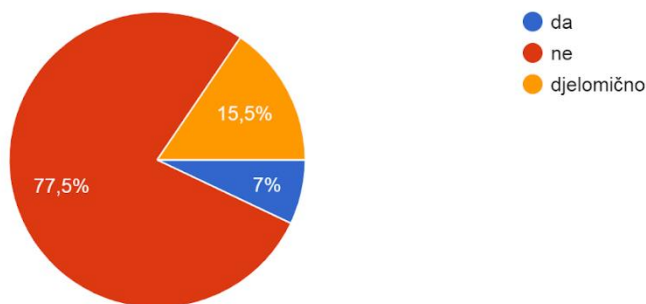
Grafikon 17. Financijske usluge

Izvor: izrada autorice

77,5% ispitanika je navelo da ne koriste savjete financijskih savjetnika, 15,5% djelomično koriste dok samo njih 7% koriste savjete financijskih savjetnika.

Da li u svom poslovanju koristite savjete financijskih savjetnika?

71 odgovor

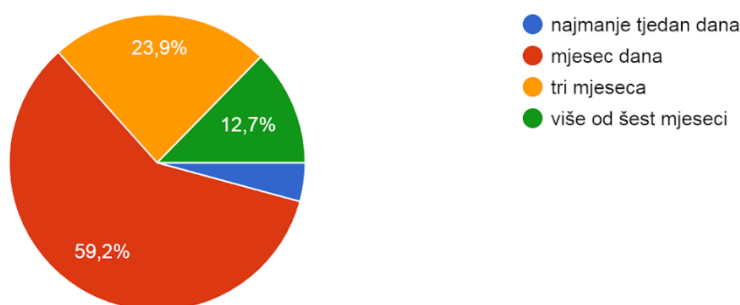
Grafikon 18. Korištenje usluga financijskih savjetnika

Izvor: izrada autorice

59,2% ispitanika je izjavilo da bi mjesec dana uspjeli pokrivati svoje životne troškove bez posuđivanja novca, ukoliko bi izgubili glavni izvor prihoda, 23,9% tri mjeseca dok samo 12,7% bi mogli podmirivati troškove duže od 6 mjeseci.

Kada biste izgubili vaš glavni izbor prihoda, koliko dugo biste mogli pokrivati vaše životne troškove bez posuđivanja novca?

71 odgovor

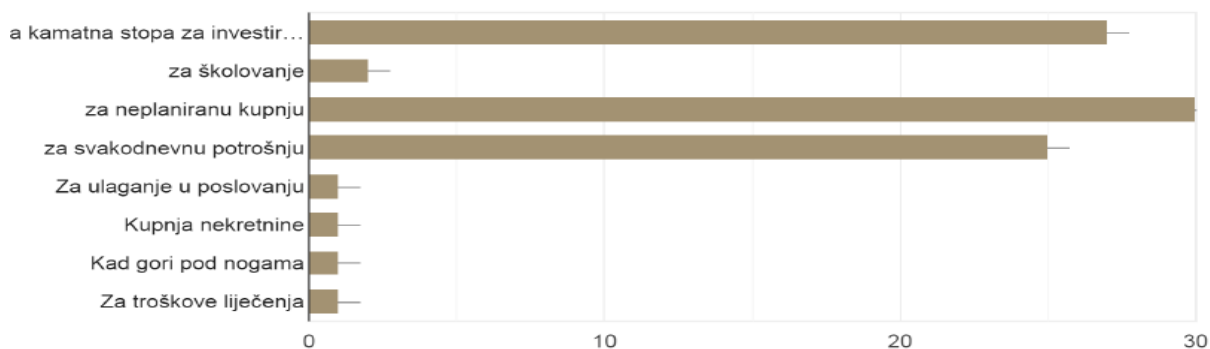
Grafikon 19. Mogućnost pokrivanja životnih troškova

Izvor: izrada autorice

Njih 42,9 % je navelo da bi koristili kredit za neplaniranu kupnju, 35,7% za svakodnevnu potrošnju a 38,6% za nisku kamatnu stopu za investiranje.

U kojim okolnostima biste uzeli kredit?

70 odgovora

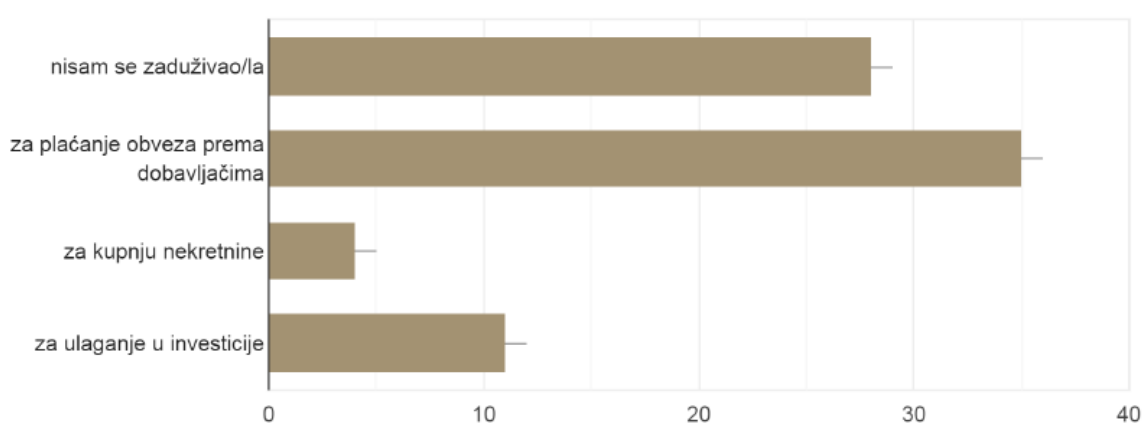
Grafikon 20. Motivi uzimanja kredita

Izvor: izrada autorice

49,3% ispitanika je navelo da su se u posljednjih 12 mjeseci zaduživali za plaćanje obveza prema dobavljačima, 39,4% se nije zaduživalo, a 15,5% za ulaganje u nekretnine.

Za što ste se u posljednjih 12 mjeseci zaduživali?

71 odgovor

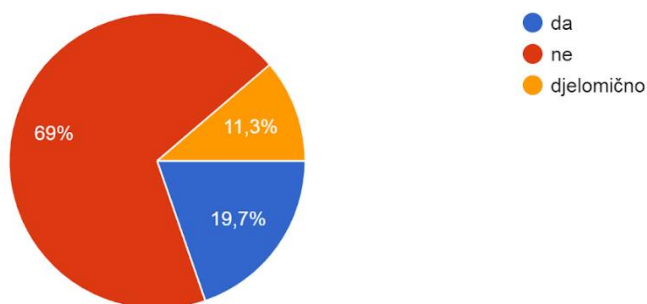
Grafikon 21. Zaduzivanje

Izvor: izrada autorice

69% ispitanika je izjavilo da ne postavlja dugoročne financijske ciljeve, njih 11,3 % djelomično a 19,7% ispitanika postavlja financijske ciljeve.

Postavljate li dugoročne financijske ciljeve i nastojite li ih dostići?

71 odgovor

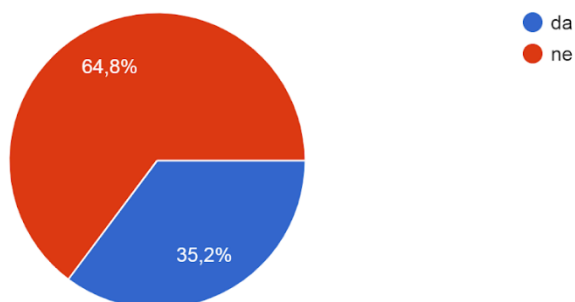
Grafikon 22. Dugoročni financijski ciljevi

Izvor: izrada autorice

Većina ispitanika, njih 64,8% ne smatra da tvrtka može neovisno o ostvarenom pozitivnom financijskom rezultatu imati velikih problema pri osiguranju likvidnosti.

Smatrate li da tvrtka može neovisno o ostvarenom pozitivnom financijskom rezultatu imati velikih problema pri osiguranju likvidnosti?

71 odgovor

Grafikon 23. Osiguranje likvidnosti

Izvor: izrada autorice

8. ZAKLJUČAK

Financijska pismenost je sposobnost čitanja i razumijevanja financijskih izvješća. Ona daje mogućnost ljudima da obrade financijske informacije i pretvore ih u znanje. Putem anketnog upitnika i obradom dobivenih podataka došlo se do zaključka da velik broj malih poduzetnika nema osnovnu financijsku pismenost, odnosno nema sposobnost čitanja brojki. Postavljena hipoteza da „Veliki broj malih poduzetnika nema osnovnu financijsku pismenost“ je potvrđena. U praksi, rezultati su očekivani. Sposobnost čitanja brojki omogućava identificirati snage i slabosti svake tvrtke. S obzirom da živimo u vremenu nove ekonomije u informacijskom dobu, gdje je problem prezasićenost informacijama, upravo kroz financijsku edukaciju ljudi mogu pretvoriti informacije u korisno znanje. Informacija čini čovjeka bogatim. Ljudi imaju financijske probleme jer nemaju financijskog znanja. Financijska pismenost je ključna za opstanak bez obzira na status, klasu ili inteligenciju. U radu su istaknute i obrađene teme važnosti cilja, planiranja, poslovnog plana, upravljanja, financijskih izvještaja, novčanog toka, informacija, poreza, financijskih pokazatelja uspješnosti poduzeća, poreza, novca, ICT-a, te povezanosti menadžmenta, računovodstva i informacijske komunikacijske tehnologije. Financijska pismenost stvara odjek u svim segmentima poslovanja, kako u lakšem donošenju dobrih poslovnih odluka tako i u osobnom rastu s obzirom da osjećaj kontrole nad poslovanjem daje mir i stabilnost.

LITERATURA

(A) KNJIGE:

1. Adizes, I.: *Životni ciklusi tvrtke*, Zagreb: M.E.P. Consult, 2006.
2. Brkanić, V. i dr., *Računovodstvo poduzetnika*, Zagreb: RRIF-plus d.o.o., 2010.
3. Buble, M., *Menadžment*, Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 2006.
4. Buckingham, M. & Coffman, C., *Što najbolji svjetski menadžeri rade drukčije?*, Zagreb: Masmedia, 2004.
5. Clason, G. S., *Najbogatiji čovjek u Babilonu*, Varaždin: Katarina Zrinski d.o.o., 2019.
6. Dujanić, P. d. s. M., *Osnove menadžmenta*, Rijeka: Veleučilište u Rijeci, 2006.
7. Gates, B., *Poslovanje brzinom misli*, Zagreb: Izvori, 1999.
8. Gulin, D., Tušek, B. & Žager, L., *Poslovno planiranje, kontrola i analiza*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004.
9. Jančiev, Z. & Supić, J., *Hrvatski porezni sustav*, Zagreb: Denona d.o.o., 2016.
10. Kemp, S. & Dunbar, E., *Budžetiranje za menadžere*, Zagreb: MATE d.o.o., 2017.
11. Kiyosaki, R. T., *Povećajte svoj financijski IQ*, Varaždin: Katarina Zrinski d.o.o., 2011.
12. Kiyosaki, R. T., *Bogati otac, siromašni otac*, Varaždin: Katarina Zrinski d.o.o., 2017.
13. Kiyosaki, R. T. & Lechter, S. L., *Kvadrant protoka novca*, Varaždin: Katarina Zrinski d.o.o., 2007.
14. Kolačević, S. & Hreljac, B., *Vrednovanje poduzeća*, Zagreb: TEB - Poslovno savjetovanje d.o.o., 2009.
15. Kravaica, A. V. & Ribarić Aidone, E., *Računovodstvo temelj donošenja poslovnih odluka*, Rijeka: Veleučilište u Rijeci, 2009.
16. Kravaica, A. V., Ribarić Aidone, E. & Krivačić, D., *Abeceda računovodstva u teoriji i praksi*, Rijeka: Veleučilište u Rijeci, 2007.
17. Sačer, I. M. & Žager, K., *Računovodstveni informacijski sustavi*, Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o., 2008.
18. Sefić, N. i dr., *Financije za poduzetnike i menadžere nefinancijaše*, Rijeka - Zagreb: M.E.P. Consulting Hita, 2003.
19. Sikavica, P., *Organizacija*, Zagreb: Školska knjiga d.d., 2011.

20. Smith, S., *Strateg - kako poslovni cilj pretvoriti u uspjeh*. Zagreb: M. E. P. Consult., 2003.
21. Spremić, M., *Menadžment i elektroničko poslovanje*, Zagreb: Narodne novine d.d., 2004.
22. Srića, V., *Menadžerska informatika*, Zagreb: M. E. P. Consult d.o.o., 1999.
23. Šehanović, J., Hutinski, Ž. & Žugaj, M., *Informatika za ekonomiste*. Pula: Sveučilište u Rijeci, 2002.
24. Vukičević, M., *Financije poduzeća*, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga, 2006.
25. Žager, K. & Žager, L., *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: Masmedia, 1999.

(B) INTERNET IZVORI:

1. <https://www.papertyari.com/general-awareness/management/levels-management-top-middle-operational/> (datum pregleda: 24.04.2021.)
2. <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgovačkim-društvima>, (datum pregleda: 27.04.2021.)
3. <https://www.hnb.hr/-/kamate>, (datum pregleda: 02.05.2021.)
4. <https://www.zakon.hr/z/365/Zakon-o-doprinosima>, (datum pregleda: 02.05.2021.)
5. <https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>, (datum pregleda: 02.05.2021.)
6. https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx, (datum pregleda: 04.05.2021.)
7. <https://plaviured.hr/uzroci-problema-u-naplati-potrazivanja/>, (datum pregleda: 28.05.2021.)
8. <https://www.podrska-poduzetnicima.hr/clanak/razumijevanje-prihoda-i-rashoda>, (datum pregleda: 16.05.2021.)
9. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, (datum pregleda: 16.05.2021.)
10. <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->, (datum pregleda: 16.05.2021.)

11. https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx, (datum pregleda: 17.05.2021.)
12. <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (datum pregleda: 17.05.2021.)
13. <https://www.zakon.hr/z/100/Op%C4%87i-porezni-zakon>, (datum pregleda: 17.05.2021.)
14. <https://informator.hr/strucni-clanci/opci-porezni-zakon-kao-dio-porezne-reforme>, (datum pregleda: 17.05.2021.)
15. <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-računovodstvu>, (datum pregleda: 18.05.2021.)
16. https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AAA_2020_ABC/d_strucni%20ispiti/9_Bakija_2012_%20Uloga%20racunovodstva%20za%20donosenje%20poslovnih%20odluka.pdf, datum pregleda: 18.05.2021.)
17. <https://hr.aldagrupa.com/list-6642a2a22a-benefits-using-icts-business-finance-2a642a4b>, (datum pregleda: 19.05.2021.)

(C) ČLANCI I ZNANSTVENI RADOVI

1. Anon., Stručne informacije 25. siječnja 2021., siječanj, 2021.
2. Jelečanin, B., 'Istraživanje uloge i primjene istraživanja tržišta u malim poduzećima u Hrvatskoj ICT industriji', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(2), str. 55-68., 2015., Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/149530> (Datum pristupa: 19.05.2021.)
3. Petarčić, I. & Vuk, J., Obračun amortizacije za 2020. godinu, Prilog godišnji obračun, siječanj 2021.
4. Šestanović, A., Vukas, J., i Stojanović, M., 'Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha', *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5(1), str. 123-136., 2015., Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/144519> (Datum pristupa: 15.05.2021.)
5. Šimović, H., i Deskar-Škrbić, M., 'Efikasnost poreza na dodanu vrijednost u Hrvatskoj', *EFZG working paper series*, (02), str. 1-16. 2016., Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/151910> (Datum pristupa: 16.05.2021.)

6. Šime Gruzić, v. p. i. o. r., Zatezne kamate i kamate između povezanih osoba od 1.siječnja 2021. godine, Računovodstvo revizija i financije, veljača 2021

POPIS SLIKA

Slika 1. Ključne komponente efektivnog menadžera	6
Slika 2. Prikaz hijerarhijske razine menadžmenta.....	7
Slika 3. Temeljne funkcije menadžmenta.....	8
Slika 4. Oblici kratkotrajne imovine.....	21
Slika 5. Oblici dugotrajne imovine.....	22
Slika 6. Što ne podliježe amortizaciji	28
Slika 7. Struktura prihoda.....	39
Slika 8. Struktura rashoda.....	40
Slika 9. Temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja.....	45
Slika 10. Skupine financijskih pokazatelja na temelju novčanog toka	47
Slika 11. Porezni sustav RH	60
Slika 12. Komponente računovodstvenih sustava	70

POPIS TABLICA

Tablica 1. Struktura bilance.....	24
Tablica 2. Godišnje amortizacijske stope	29
Tablica 3. Stope doprinosa iz i na plaću	31
Tablica 4. Pregled faktora i svota osobnih odbitaka u 2021.....	32
Tablica 5. Shema obračuna plaća u 2021.	33
Tablica 6. Struktura računa dobiti i gubitka	38
Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti	48
Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti.....	49
Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti.....	50
Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti.....	50
Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti.....	51
Tablica 12. Pokazatelji investiranja.....	52
Tablica 13. Izvještaj o novčanim tokovima – direktna metoda.....	57

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Spol poduzetnika.....	73
Grafikon 2. Starosna dob poduzetnika	74
Grafikon 3. Razina obrazovanja	74
Grafikon 4. Starost tvrtke	75
Grafikon 5. Osnovne djelatnosti poduzeća.....	75
Grafikon 6. Posjedovanje poslovnog plana	76
Grafikon 7. Računovodstvene informacije kao temelj za sigurno upravljanje i odlučivanje Izvor: izrada autorice	76
Grafikon 8. Kontrola kontrolnih obveza	77
Grafikon 9. Izračun kamatnog računa	77
Grafikon 10. Likvidnost	78
Grafikon 11. Izračun pdv - a.....	78
Grafikon 12. Ocjena znanja iz područja računovodstva i poreza	79
Grafikon 13. Ocjena znanja iz ICT-a.....	79
Grafikon 14. Praćenje redovnih izdataka	80
Grafikon 15. Ročnost u podmirivanju obveza.....	80
Grafikon 16. Korištenje poslovnog plana u praksi	81
Grafikon 17. Financijske usluge.....	81
Grafikon 18. Korištenje usluga financijskih savjetnika	82
Grafikon 19. Mogućnost pokrivanja životnih troškova.....	82
Grafikon 20. Motivi uzimanja kredita	83
Grafikon 21. Zaduživanje	83
Grafikon 22. Dugoročni financijski ciljevi.....	84
Grafikon 23. Osiguranje likvidnosti	84

POPIS PRILOGA

Prilog 1. Anketni upitnik "Utjecaj financijske pismenosti"	92
--	----

Prilog 1. Anketni upitnik "Utjecaj financijske pismenosti"

3. Razina obrazovanja: *

Označite samo jedan oval.

- Niža stručna sprema
- Srednja stručna sprema
- Viša stručna sprema
- Visoka stručna sprema
- Magistar znanosti
- Doktor znanosti

4. Starost Vašeg poduzeća: *

Označite samo jedan oval.

- do 2 godine
- 3 - 5 godina
- 6 - 10 godina
- više od 10 godina

5. Osnovna djelatnost poduzeća: *

Označite samo jedan oval.

- poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
- proizvodnja
- građevinarstvo
- trgovina na veliko i malo
- prijevoz i skladištenje
- djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića
- ostale uslužne djelatnosti
- Ostalo: _____

FINANCIJSKO ZNANJE

6. Da li imate poslovni plan gdje će se vaše poduzeće naći za 5 godina?

Označite samo jedan oval.

- da
 ne

7. Smatrate li da su računovodstvene informacije temelj za sigurno upravljanje i odlučivanje?

Označite samo jedan oval.

- da
 ne
 djelomično

8. Da li imate točno definiranu kontrolu svojih kontrolnih obveza?

Označite samo jedan oval.

- zapisujem obveze, kako bi ih lakše pratio/la
 dosta dobro kontroliram bez vođenja pisanih evidencija
 ne kontroliram dovoljno
 uopće ne kontroliram

9. 10.000,00 kuna stavite na štednju uz 2% godišnje kamatne stope. Na račun ne stavljate ništa više niti povlačite (banka ne računa naknadu). Koliko će na računu biti novaca jednu godinu nakon što je uplaćena kamata?

Označite samo jedan oval.

- 10.002,00 kuna
 10.020,00 kuna
 10.200,00 kuna
 10.220,00 kuna

10. Prema Vašem mišljenju koja je od navedenih stavki najlikvidnija imovina:

Označite samo jedan oval.

- automobil
- računalo
- novac na žiro računu
- novac na štednom računu
- polica osiguranja

11. Ako cijena proizvoda iznosi 1.000,00 kuna, a u tu cijenu je uračunat pdv 25%, iznos pdv-a jednak je:

Označite samo jedan oval.

- 100,00 kuna
- 200,00 kuna
- 250,00 kuna
- 300,00 kuna

12. Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva i poreza?

Označite samo jedan oval.

- nedovoljno
- dovoljno
- dobro
- vrlo dobro
- odlično

13. Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja ICT-a (informacijske i komunikacijske tehnologije)?

Označite samo jedan oval.

- nedovoljno
 dovoljno
 dobro
 vrlo dobro
 odlično

FINANCIJSKO PONAŠANJE

14. Do koje mjere pratite vaše redovne izdatke?

Označite samo jedan oval.

- ne pratim
 ponekad
 zapisujem izdatke kako bi ih pažljivo pratio/la
 dosta dobro pratim izdatke bez pisane evidencije

15. Da li podmirujete svoje obveze na vrijeme?

Označite samo jedan oval.

- da
 ne
 djelomično

16. Koristite li poslovni plan kako bi usporedili gdje se poduzeće nalazi u odnosu na ono gdje želite da bude?

Označite samo jedan oval.

- da
 ne

17. Prije nego ugovorite financijsku uslugu da li razmatrate financijske proizvode?

Označite samo jedan oval.

- tražio/la sam ali nije bilo drugog proizvoda
 nisam uopće razmatrao/la druge proizvode
 razmatrao/la sam nekoliko proizvoda jedne tvrtke
 razmatrao/la sam više proizvoda od različitih tvrtki

18. Da li u svom poslovanju koristite savjete financijskih savjetnika?

Označite samo jedan oval.

- da
 ne
 djelomično

ODNOS PREMA TROŠENJU NOVCA

19. Kada biste izgubili vaš glavni izbor prihoda, koliko dugo biste mogli pokrivati vaše životne troškove bez posuđivanja novca?

Označite samo jedan oval.

- najmanje tjedan dana
 mjesec dana
 tri mjeseca
 više od šest mjeseci

20. U kojim okolnostima biste uzeli kredit?

Odaberite sve točne odgovore.

- niska kamatna stopa za investiranje
- za školovanje
- za neplaniranu kupnju
- za svakodnevnu potrošnju

Ostalo: _____

21. Za što ste se u posljednjih 12 mjeseci zaduživali?

Odaberite sve točne odgovore.

- nisam se zaduživao/la
- za plaćanje obveza prema dobavljačima
- za kupnju nekretnine
- za ulaganje u investicije

Ostalo: _____

22. Postavljate li dugoročne financijske ciljeve i nastojite li ih dostići?

Označite samo jedan oval.

- da
- ne
- djelomično

23. Smatrate li da tvrtka može neovisno o ostvarenom pozitivnom financijskom rezultatu imati velikih problema pri osiguranju likvidnosti?

Označite samo jedan oval.

- da
- ne